

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

СОФИЯ, 2018 год.

Годишното издание на Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) вече трето десетилетие запознава своите членове и партньори със състоянието и постиженията в сектора, търговския обмен и потреблението на метали и металургични продукти.

Изданието се подготвя за ръководители и специалисти в металургичните предприятия-членове, но се ползва и от широк кръг външни експерти.

Колективът на БАМИ, които работи по издаването на **„Металургията на България през 2017 година”** благодари на всички ръководители на фирми за предоставената информация и данни за произведената/реализирана от тях продукция и направените през годината инвестиции. Изказва благодарност и на Министерството на икономиката за съдействието при подготовката на анализа за вноса и износа на метална продукция.

Изданието е тематично и включва само икономическа, статистическа и производствена информация. Същото не отразява насоките и дейностите, по които УС и БАМИ са работили през съответния период. Тези теми са предмет на други материали и отчети, които се публикуват на интернет-страницата на Асоциацията.

При подготовката на изданието освен посочените в него национални източници са ползвани материали и публикации на външни структури, като Еврофер (www.eurofer.eu), Световната асоциация по стомана (www.worldsteel.org), Еврометали (www.eurometaux.eu), Евростат (www.ec.europa.eu) и други международни организации в областта на черната и цветна металургия.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	6
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА	6
1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	6
1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ	11
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ	15
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	17
1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ	20
РАЗДЕЛ ВТОРИ	23
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	23
2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	23
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2017 ГОД.	23
2.1.2 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ.....	25
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ.....	25
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ	29
И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	29
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	29
2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	32
2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	35
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	38
2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ	40
2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ	43
2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ	44
РАЗДЕЛ ТРЕТИ	46
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	46
3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	46
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)	46
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	50
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК.....	53
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И ХИМИЧЕСКИ	
ПРОДУКТИ	56
3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	57
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	60
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	61
3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	62
3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	64
3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	66
3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	67
3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	69
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	71

ВЪЗПРИЕТИ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Браншов колективен трудов договор</i>
<i>ВП</i>	-	<i>Видимо потребление</i>
<i>ВПНГ</i>	-	<i>Видимо потребление на глава от населението</i>
<i>РВП</i>	-	<i>Реално вътрешно потребление</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Валцувани черни метали (прокат)</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горещовалцуван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горещо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независимите държави (бивш СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студеновалцуван (прокат)</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>
<i>CIS</i>	-	<i>Общност на Независимите Държави</i>
<i>NAFTA</i>	-	<i>Северноамериканско споразумение за свободна търговия</i>

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

*Пред Вас е годишното издание на Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) **Металургията в България през 2017 година**. В него отново ще намерите данни за производството на черни и цветни метали, на металургични и съпътстващи продукти и изделия, за пазарите на тази продукция и нейния дял в българската индустрия, в металургията на Европа и света.*

Чрез това издание БАМИ запознава своите членове, българската металургична общност и европейските си партньори, както и заинтересовани държавни институции със състоянието и развитието на металургичните производства, с новите инвестиции в съвременни мощности и технологии, за да бъдем по конкурентоспособни, да опазваме природата и да подобряваме работната среда.

Днес металургичната индустрия е основен за българската икономика отрасъл, който реализира продукцията си основно на европейските и световни пазари. Затова стратегическа цел е да работим все по-ефективно, да запазим и разширяваме нашите пазари, да усвояваме нови производства с висока добавена стойност. Показателите за 2017 година показват, че успешно вървим по този път на устойчиво развитие.

Постигнатото през годината не е малко, но е само част от изпълнението на плановете и проектите за развитие през следващите години. Днешните успехи ни дават вяра и надежда за доброто бъдеще.

Накрая искам да благодаря на всички, които имат принос към настоящото издание, за събраната и обработена информация, която е важна и полезна не само за ръководителите и специалистите в металургията, но и за много институции и партньори от страната и чужбина.

С уважение,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of fluid, connected strokes that form the name 'Anton Petrov'.

АНТОН ПЕТРОВ
Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА (КРАТЪК ПРЕГЛЕД – БЪЛГАРИЯ, ЕС)

1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

Социално-икономическата и политическа среда в България, региона, Европа и света през 2017 година продължава да има характеристиките от последните няколко години - сравнително успешна за икономиката и с устойчив растеж, но нестабилна в политически и социален план. Продължава притокът на емигранти от военните конфликти и кризите в Близкия Изток и Африка, нови санкции срещу Русия, противоречия между партньори по решения на ЕК и НАТО.

В тази сложна политическа и социално-икономическа среда българската индустрия търси възможности за запазване на производствата, повишаване на конкурентоспособността и устойчиво развитие. Освен външните фактори влияние оказват и вътрешни, като демографската политика, образование и здравеопазване, енергетика, трудов пазар и миграционни процеси.

В резултат на общите и специфични условия българската икономика отчита през годините растеж на БВП в порядък на 3-4 %, но това не е достатъчно да промени незадоволителните позиции на страната по отношение на останалите страни-членки.

През 2017 година важни показатели в националната икономика са под средните нива на ЕС и оставаме на последно място, включително по БВП на човек от населението. А този показател е основание за промяна на стандарта на живот и реализиране на добри секторни национални политики.

Демографските показатели в България продължават да се влошават, както по отношение на броя на населението, така и неговата възрастова и образователна характеристика.

Данните за последните четири години, посочени в **таблица 1.1** показват постоянен спад на населението, което всяка година намалява с повече от 50 хил. души, само за **2017 год. с – 51.8 хиляди**. Отрицателният прираст е резултат на ниска раждаемост, висока смъртност и негативни миграционни процеси.

Официалните данни на НСИ за външната миграция през последната година показват:

заселени (имигранти) – 25 597 души

изселени (емигранти) – 31 586 души, респективно отрицателен механичен прираст от – **5 989 души**.

От заселените лица 50% са с българско гражданство и 50% с чуждо, от емигрантите 85 % са български граждани, т.е **намалява коренното население**.

Посочените фактори могат да бъдат управлявани чрез добри национални демографски и социални политики в средносрочен и дългосрочен план.

Таблица 1.1

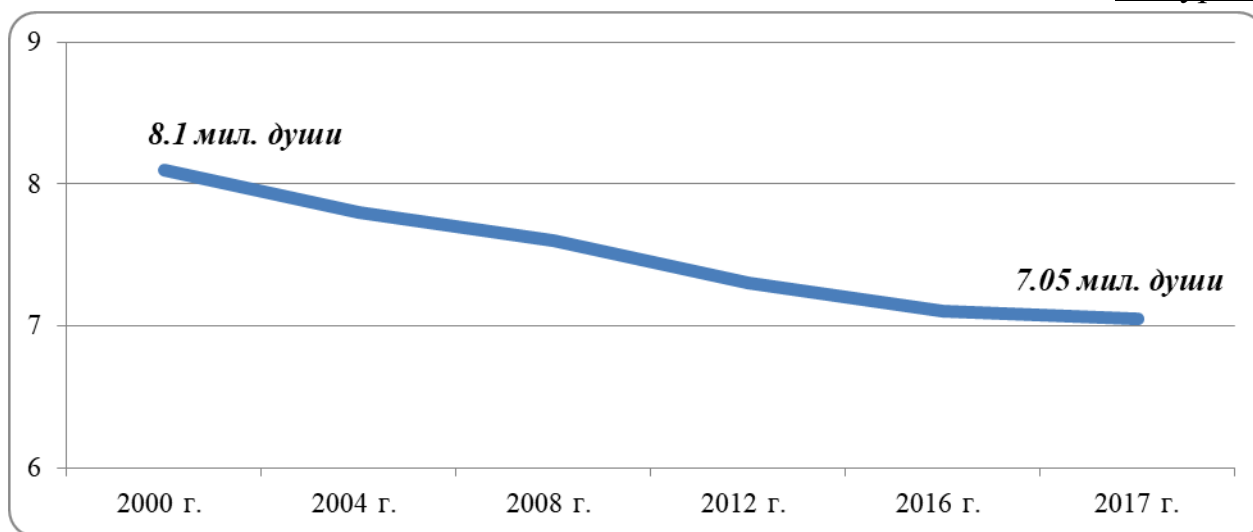
Население по пол и местоживеене, хил. души

Групи население:	2014 г.		2015 г.		2016 г.		2017 г.	
	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%
В градовете	5 267.5	73.1	5 227.1	73.1	5 204.4	73.3	5 181.8	73.5
В селата	1 934.7	26.9	1 926.7	26.9	1 897.4	26.7	1 868.3	26.5
Мъже	3 502.0		3 477.2		3 449.9		3 422.4	
Жени	3 700.2		3 676.6		3 651.9		3 627.6	
Общо:	7 202.2	100.0	7 153.8	100.0	7 101.8	100.0	7 050.0	100.0

Източник: НСИ

Съотношението градско към селско население е около 3 към 1, като постоянно се измества в полза на живеещите в градовете. Селата продължават да се обезлюдяват и за последните пет години делът на селското население е намалял с 0.5 %. Общо в градовете и в селата броят на населението намалява.

Фигура 1.1

Население на България, брой мил. души

По естествен прираст България има най-големи отрицателни стойности от всички страни-членки на ЕС. На фигура 1.1 е показан реалният спад от над 1 милион души след 2000 г. до сега.

Ниската раждаемост и миграцията на семейства с деца води до неблагоприятна възрастова характеристика. За 2017 г. структурата на населението по групи е както следва:

Под трудоспособна възраст – 15 % (под 15 години)

В трудоспособна възраст – 60 %, в т.ч 15-24 годишни - 9.3 %.

Над трудоспособна възраст – 25 %

Най-перспективната за икономиката е възрастова група от **15 до 24 години**, която в България намалява спрямо предходната година с **0.3 %**, има дял от **9.3 %** при **10,9 %** процента на същата възрастова група в ЕС(28).

Друг демографски показател, който зависи от качеството и стандарта в страната е средната продължителност на живот на нейното население. Публикуваните данни от НСИ са за 2015 година показват, че средната **продължителност на живот в Европейския Съюз е 80.6 години**, за България е **74.7 години** или средно статическият български гражданин живее 6 години по-малко. При жените тази разлика е 5 години, при мъжете – почти 7 години.

В съответствие с демографската характеристика се променя и пазарът на труда. Данни за средногодишния **брой на наетите лица** по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и някои социални параметри за 2017 год. са представени в таблица 1.2.

Таблица 1.2

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

Показатели	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017* г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 174.8	2 203.1	2 254.8	2 277.3	2 230.2
Средногодишен брой регистрирани безработни, хил.	436.3	384.5	305.1	247.2	206.9
Средногодишно ниво на безработица, %	12.9	11.4	9.1	7.6	6.2
Инфлация/дефлация	-2.0	-1.4	- 0.1	- 0.8	2.1
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение, лева	807	822	878	962	1 060
- обществен сектор	839	888	926	984	1 072
- частен сектор	796	800	863	954	1 052
- в т.ч. преработваща промишленост	668	700	761	846	934
Средна месечна заплата, в дейност по КИД 24.Производство на основни метали, в т.ч.:	1 129	1 178	1 187	1 303	1 446
• черна металургия	1 069	1 050	1 077	1 257	1 395
• цветна металургия	1 617	1 661	1 658	1 774	1 969
• леене на метали	623	692	740	827	918

Източник: НСИ, *предварителни данни

Данните за 2017 год. и промените спрямо предходните периоди налагат следните изводи:

- броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за предходни периода расте. Само за последната **2017 год.** посоката се променя и **наетите лица намаляват с -47 хил.души**, но въпреки това процента на регистрираната безработица спада с **1.4 %**.

Тези противоречиви показатели не дават еднозначна представа за състоянието на пазара на труда. Констатира се намаляване на наетите лица, като едновременно намаляват и регистрираните безработни. Обяснение има във фактори, като отрицателен прираст, намаляващо работоспособно население и миграция на хора в работоспособна възраст.

Общият брой на заетите, включващ както наети и самонаети лица, така и тези по други трудово-правни взаимоотношения възлиза на 3.525 млн. души, което представлява 50 % от общия брой на населението в страната през 2017 г.

На секторно ниво спад в наетите лица за 2017 год. отчитат всички дейности на индустрията: добивна, преработваща промишленост и строителство, както и селското стопанство. Ръст на заетите има основно с услугите. От безработните лица 50 % са с основно/начално образование, а 30 % и с по-ниско. **Реално пазарът на труда не се подобрява.**

През разглеждания период **доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение растат.** Средната месечна заплата в страната през 2017 год. отчита **ръст от 110 %** спрямо 2016 г., само за преработващата промишленост е 112 %. За същия едногодишен период **производителността на труда, измерена чрез произведен БВП на един зает се увеличава със 103 %**, т.е. има изпреварващ ръст на заплатите. На тази диспропорция влияние оказва административно определяната МРЗ за страната, без критерии и отчитане на реалните икономически показатели. Този административен механизъм действа и през 2018 година.

Средната работна заплата(СРЗ) и средният осигурителен доход(СОД) на работещите в производството на метали и прокат от тях продължава да е на едно от най-високите нива в страната. За цялата икономическа дейност 24. Производството на основни метали **СРЗ през 2017 год. е 1 446 лева**, 1.5 пъти по-висока от средната за преработващата промишленост и за страната, само за цветната металургия съотношението достига до 2 пъти.

Размерът на минималната работна заплата в металургията се договаря със социалните партньори. Съгласно подписан Браншов Колективен Трудов Договор (БКТД) за периода 2017 г. – 2018 г. Минималната Работна Заплата (МРЗ) е увеличена спрямо предходния със 100 лева, ръст от 122 %. Договорени са по-високи стойности за други допълнителни плащания и социални придобивки.

Условията на труд при производство на метали са специфични и за тях се прилага законодателство, което допълнително увеличава разходите на работодателя за труд, надвишаващи тези на останалите сектори и за работна заплата.

В металургията, в добивната промишленост и в енергетиката средствата за **работна заплата са около 70 % от всички разходи за труд.** В останалите сектори на преработващата промишленост и в услугите средно 82% от разходите са за работни заплати. Разликата от 12 % се получава от **по-големите осигуровки за сметка на работодателя и от други социални придобивки и**

надбавки, също са в полза на работещите. Затова не е много коректно да се правят сравнения за заплащането на труда само на основа на работните заплати.

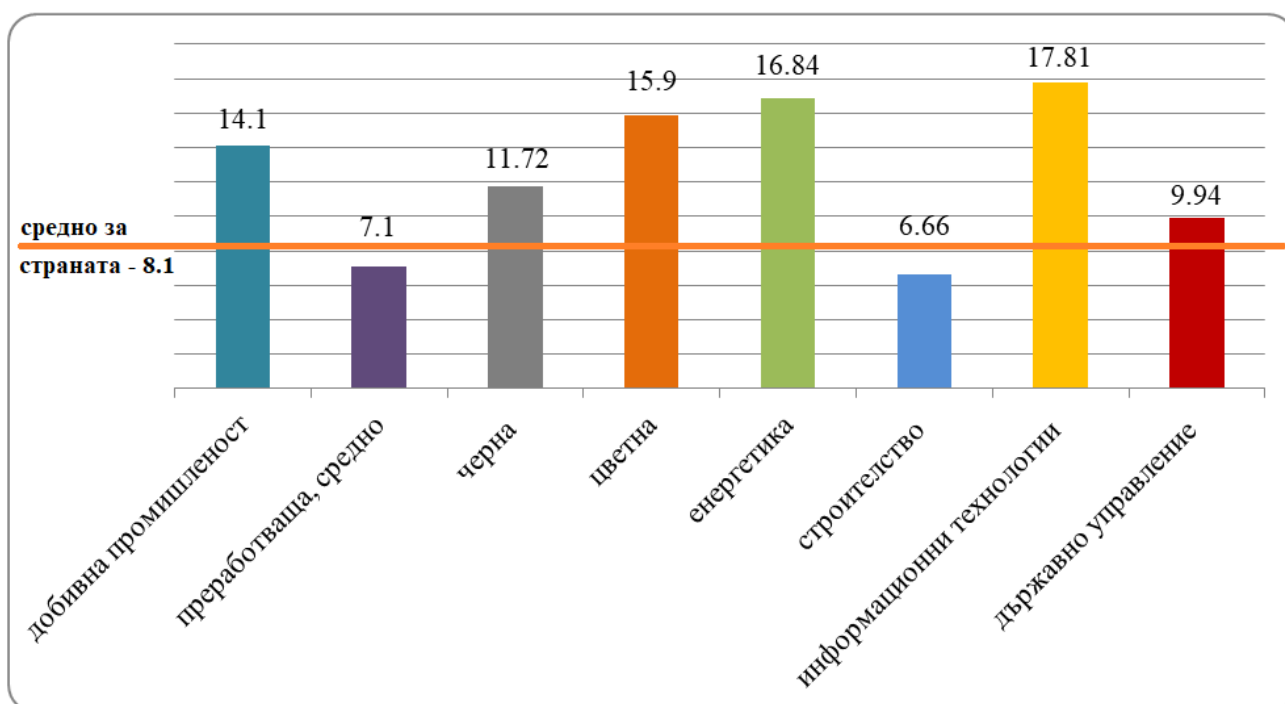
Структурата на разходите, които работодателите правят за едно наето лице средно за страната и по някои сектори от промишлеността имат следното разпределение :

	Работна заплата	Осигуровки от работодателя	Други соц. р-ди и надбавки	Други*
Общо за страната, %	82	15	2	1
-добивна пром.	72	19	6	3
-преработваща пром. в т.ч. металургия	82 70	15 18	2 10	1 2
-енергетика	70	17	10	3
-води, отпадъци	82	15	2	1

**включва и изплатените обезщетения*

Тези показатели намират отражение на фиг.1.2, която представя разходите на работодателите за труд за един отработен час от наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2016 год. за някои основни сектори на икономиката, включително за металургията.

Фиг.1.2

Разходи на работодателя за труд, лева за един отработен час

Източник: НСИ

От всички икономически сектори най-високи разходи за един отработен час имат работодателите в информационните технологии и те са основно в заплати. Следва енергетиката и на **трето място е цветната металургия**. След тях са добивната промишленост, финанси и застраховане и **черна металургия, която е на 6-то място** от всички икономически дейности в индустрията и услугите.

Спрямо предходната 2016 год. разходите за труд общо в страната са нараснали със 108 %, като за цветната металургия увеличението е със 107 %, а за черната металургия – 109 %.

Данните на НСИ за производителността на труда в страната, измерена като произведен БВП на един зает показват, че за *периода 2014 г. – 2017 г. е отчетен ръст от 115 %, а за същия период средната работна заплата (СРЗ) расте с изпреварващ темп от 129 %.*

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

През 2017 г. световната икономика отчита растеж от 3.5 %, за ЕС(28) средният ръст е 2.1 %, а за България 3.6 % (при очакван 4.0 %).

В последните 20 години в абсолютна стойност на човек от населението се отчита ръст в БВП/БДС, но въпреки това страната продължава да е на последно място, като на един човек стойността е едва 49 % от средното ниво на ЕС(28).

По данни на Евростат производеният през 2017 год. **реален БВП** на човек от населението в ЕС(28) е **27 600 евро, ръст от 2.1 %**. В България е **6 300 евро с ръст от 3.9%**, но е над 4 пъти по-малък от средния в ЕС. Единствена друга страна под границата от 10 хил.евро е Румъния с годишен ръст от 7.3 % и достига 8 200 евро на човек, т.е 30 % по-висок от този на България. В 2007 г. двете страни са приети за членове на ЕС при разлика в реалния БВП на човек от 1 100 евро. В 2017 г. тя достига вече 1 900 евро, в резултат на изпреварващ растеж на румънската икономика.

За останалите страни-членове на ЕС от региона на ЦИЕ реалният БВП е около и над два пъти по-висок. Най-висок е в Словения (19 400), следва Чехия (17 200) и Словакия(15 000). Над 30 хил.евро на човек имат 11 страни-членки, всред тях няма новоприети страни.

За 2017 година всички страни в ЕС(28) имат ръст на реалния БВП.

Брутният Вътрешен Продукт и Брутната Добавена Стойност в България общо и по икономически дейности за последните години са дадени в табл.1.3.

Брутната добавена стойност (БДС) през 2017 год. е **85 413 млн.лева, а Брутният вътрешен продукт /БВП/ - 98 631 млн.лева.**

Делът на промишлеността в БДС за 2017 год. е **24.1 %**, а общо за индустрията (промишленост и строителство) добавената стойност е 28.3 %. Селското стопанство след 2 години спад има ръст от 174 млн.лева, дял от 4.3 %.

Данните показват, че през 2017 г. реалната икономика формира 32.6 % от „богатството” на страната (БДС, респективно реален БВП).

Останалите 67.4 % се създават от търговия, услуги, финансова дейност и държавно управление.

Таблица 1.3

БВП и БДС по сектори и групировки, млн. лева

Показатели:	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.*	
					% от БВП
Брутна Добавена Стойност /БДС/– текущи цени, мил.лева, в т.ч.	72 608	76 546	79 937	85 413	86.6
- селско и горско стопанство	3 823	3 664	3 519	3 693	3.7
- добивна и преработваща пром., енергетика, ВиК (B-E)	16 501	18 013	19 009	20 606	20.9
- строителство (F)	3 225	3 322	3 388	3 574	3.6
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- търговия, хранене, транспорт и съобщения (G-J)	19 522	20 937	22 039	23 213	23.5
- финанси, застраховки, недвижимо имущество и други бизнес услуги (K,L,M,N)	16 814	17 705	18 806	20 371	20.7
- държавно управление, образов., здравеопазване (O-Q), други (R-U)	12 679	12 905	13 175	13 957	14.2
=====	=====	=====	=====	=====	=====
- корективи /данъци/	11 004	12 025	12 698	13 218	13.4
Брутен Вътрешен Продукт /БВП/, млн.лева	83 612	88 571	92 635	98 631	100.0

Източник: НСИ, * предварителни данни

През 2017 г. БВП е нараснал с 4 996 млн.лева, като по съпоставими показатели е постигнат ръст от 3.6 % и в БДС - 3.7 %. Спрямо предходната година всички икономически сектори/групировки отчитат по-високи показатели.

Последните данни на НСИ за 2016 година на някои важни показатели, като стойност на произведената продукция по отделни дейности/сектори на българската промишленост, добавената стойност, заети и други са дадени в табл.1.4.

Таблица 1.4

Промисленост, икономически показатели

КИД 2008 / ПОКАЗАТЕЛИ	2013	2014	2015	2016
ОБЩА ПРОМИШЛЕНА ПРОДУКЦИЯ	64 034	63 446	66 105	66 376
Добивна промишленост/Сектор В/				
- произведена продукция, млн.лева.	2 557	2 433	2 435	2 496
- добавена стойност, млн. лв.	1 299	1 162	1 107	1 136
- заети лица, брой	24 635	24 105	24 025	24 969
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	52.7	48.2	46.1	45.5
Преработваща промишленост/Сектор С/				
- произведена продукция, млн. лв.	51 076	52 383	54 354	54 773
- добавена стойност, млн. лв.	9 345	10 379	12 192	13 985
- заети лица, брой	524 041	538 017	546 672	545 187
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	17.8	19.3	22.3	25.7
24. Производство на основни метали				
- произведена продукция, млн.лева	7 436	7 310	7 412	6 780
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	38.8	52.3	56.8	66.3
в т.ч. в цветната металургия, хил.лв	68	94.7	119.9	123.6
Енергетика /Сектор Д/				
- произведена продукция, млн. лв.	9 043	7 275	7 899	7 627
- добавена стойност, млн. лв.	3 323	2 541	3 134	3 398
- заети лица, брой	32 809	32 569	31 771	32 147
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	101.3	78.0	98.6	105.7
Доставка води, канализ.услуги, управление на отпадъци /Сектор Е/				
- произведена продукция, мил. лв.	1 358	1 355	1 417	1 480
- добавена стойност, млн. лв.	675	678	739	752
- заети лица, брой	34 097	32 757	33 169	33 403
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	19.8	20.7	22.3	22.5

Източник: НСИ

Общата промишлена продукция е **66 374** млн.лева, с **271** млн.лева повече от **2015** год. За предходния едногодишен период увеличението е по-голямо – над **2, 659** млрд.лева, т.е темпът на растеж е забавен. С най-голям дял от **82.5 %** е преработващата промишленост, част от която е и металургичната индустрия.

В преработващата промишленост ръстът е висок (419 млн.лева), малъка е стойността в добивната промишленост (61 млн.лева) и в ВиК-услуги/управление на отпадъци (63 млн.лева). В енергетиката и в металургията за 2016 г. има спад в обема на производство.

В металургичната индустрия стойността на произведената продукция намалява с 630 млн.лева, което се дължи на извършени през 2016 г. мащабни ремонти в медно производство. Въпреки това относителният дял на металургията остава висок, като в стойностите на промишлената продукция е 12.4 %, а в общата продукция на страната – 10.2 %. Все още няма данни за стойността на металургичната продукция през 2017 г., но обемът на металите в натура показва висок ръст. Произведени са в повече около 100 хил.тона цветни метали и продукти и това ще повиши показателите на сектора по стойност и в относителен дял от общото производство на страната.

Добавената стойност на един зает в металургията расте. Общо в сектора е **66.3 хил.лева/зает** и остава над два пъти по-висока от средната стойност в промишлеността (30 хил.лева/зает) и от няколко години надвишава стойностите на добивната промишленост (45.5хил.лева/зает). Само за **цветната металургия** показателят е един от най-високите в страната – **123.6 хил.лв/зает**, което е над 4 пъти повече от средната в промишлеността и 5 пъти от преработващата промишленост (25.7 хил./зает).

Направените инвестиции в металургичните фирми водят до намаляване на разходите, включително енергийни и до усвояване на нови продукти с по-висока добавена стойност. В резултат се повишават икономическите показатели, като производителност на труда и добавена стойност на един зает.

Основните технологични и икономически показатели на металургията на България характеризират дейността като конкурентоспособна и с потенциал за развитие, с висока значимост за националната и европейска икономика.

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Металургичните производства и технологични процеси имат специфичен характер и протичат с голям енергиен разход, при високи температури за топене или нагряване на металите, с цел пластичната им обработка или за електролизна рафинация. Производителите от металния сектор са силно зависими от пазара и цените на енергоносителите, от политиките и регулациите в националното законодателство и по промените в климата, от справедливо разпределение на финансовите тежести от растящи цени на ВЕИ.

За компенсиране на негативното влияние от ръста в цените на електроенергията през 2017 г. се прие **НАРЕДБА № Е-РД-04-06/2016 г. за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници**. Схемата за предоставяне на помощ действа за периода от 1 август 2015 г. до 31 декември 2020 г., като размера се определя за всеки ценови период. През настоящата 2018 г. се работи за разширяване на обхвата и включване на електроенергията от когенерацията в тази наредба.

От НСИ за **2016 год. отчитат** общо енергийно потребление в индустрията от **2 634 хил.т.нефтен еквивалент**, което е с 67 хил.тона по-малко от потреблението през 2015 год. Има процес на намаляване на енергийния разход за 1-ница продукция. По видове енергийни ресурси с най-висок относителен дял е природният газ – 918 хил.т.н. или 35 %, следва електроенергията със 767 хил.т.н.е и 29 %. Останалите 36 % от енергийните суровини се покриват от твърди и течни горива, топлинна енергия, изгаряне на отпадъци и др.

Общото потребление на **енергийни ресурси в домакинствата вече достига 86 % от това в индустрията** и възлиза на 2 213 хил.т.н.е. Най-голям дял в разхода има електроенергията – 923 хил.т.н.е , съответно 40.8 % и това количество надвишава със 156 хил.тона електропотреблението в индустрията.

Остава на много ниско ниво потреблението на природен газ в домакинствата - дял от 2.3 % в енергийния баланс на тази група потребители. Високото потребление на електроенергия се дължи на съществуващото кръстосано субсидиране на битовите потребители от страна на индустрията, задържане на цените и не стимулира търсенето на алтернативни горива.

Съгласно националния енергиен баланс на НСИ(2016 г.) общото **енергийно потребление в металургията е 241 хил.тона н.е., което е с 2 хил.тона по-малко от 2015 г. (243 хил.тона н.е.)**. Същото представлява **9.1 % от общото индустриално потребление** в страната, запазва се като дял на нивото на предходната година.

От 2011 г. до 2016 г. над 15 % намалява общото енергийно потребление в черната и цветна металургия, въпреки значителен ръст в количествата на произведената продукция. **Енергийната ефективност в отрасъла се подобрява.**

От общото потребление дялът на черната металургия е 46 %, с малък ръст от 1% (111 хил.т.н.е.), а 54 % (130 хил.т.н.е.) е разходът в цветната металургия.

По разход на електроенергия металургичните производства отчитат най-голямо потребление - **128 хил.т.н.е.**, което представлява **17 % от общото индустриално**, следва химическата промишленост - 109 хил.т.н.е. с 14888 % дял и хранително-вкусовата промишленост със 105 хил.т.н.е.

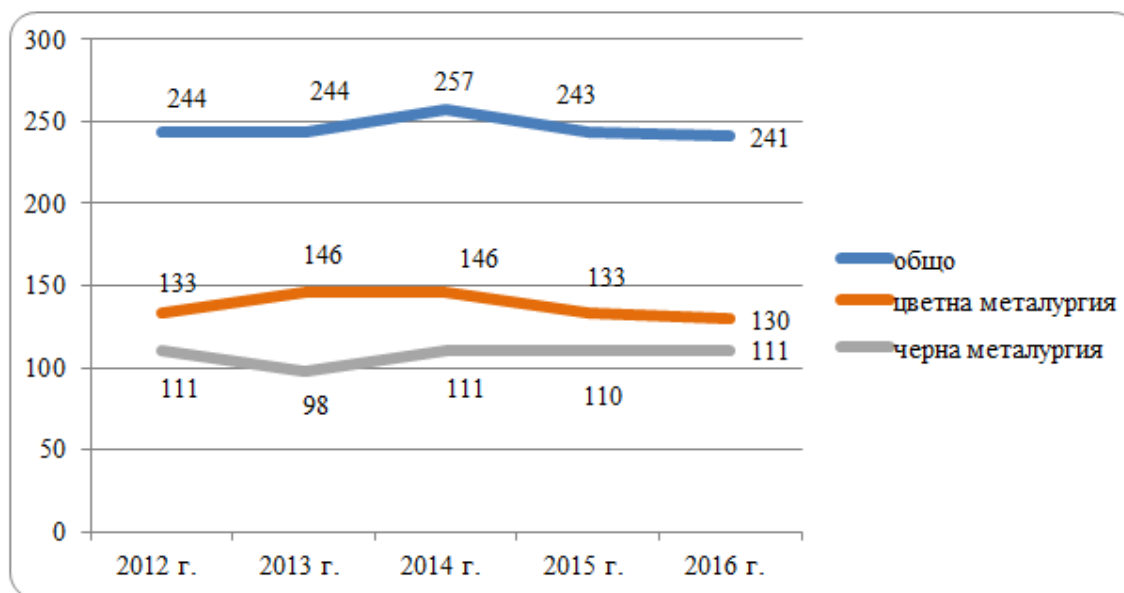
Разходът на електроенергия в цветната металургия е 66 х.т.н.е. (намалява с 11 %), в черната металургия е 62 хил.т.н.е.(ръст от 1.6 %)

Потреблението на природен газ се запазва на нивото на предходната година (81 хил.тона н.е.), като разпределението е 60 % в черната металургия и 40 % в цветната металургия.

Дялът на металургичната индустрия в общото индустриално потребление на природен газ през 2016 год. е 8.8 % и почти се запазва на ниво от 2015 г. (9 %).

От фигура 1.4 е отразена динамиката на енергийното потребление общо и поотделно за черна и цветна металургия за период от шест последователни години.

Фигура 1.4

Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

Промените в структурата на металургичния сектор и увеличаващия се дял на цветната металургия променя и структурата на енергопотреблението. Значимите и устойчиво развиващи се мощности за производство на блокови метали определя и за следващите години той да бъде един от най-големите потребители на електроенергия. С разширяване на газопреносната мрежа ще расте и потреблението на природен газ. Течните и твърди горива имат слабо приложение.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Много сектори от българската индустрия имат експортна насоченост, като в голямата си част продуктите се реализират на европейските пазари. След приемането ни за член на ЕС износът на българска продукция за страните-членки е над 60 % (през 2017 г. - 66%). От страните на ЕС се осъществява и около 50-55 % от българския внос. Въпреки увеличаващия се износ на стоки все още вносът на същите е по-голям и като резултат се формира отрицателно салдо в размер на няколко милиарда лева.

Българската металургична продукция се реализира основно на външните пазари, като металите, металните продукти и изделия заемат значимо място в стоковата листа на страната.

Данните за вноса и износа на България през последните пет години са дадени в табл. 1.5. Посочени са и стойностите на внесените и изнесени металургични продукти (включително метални отпадъци) за същия период.

Таблица 1.5

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млрд. лева

Показатели:	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Внос на стоки, в т.ч от ЕС (28)	50.5 24.6	51.2 25.8	51.6 27.3	51.2 28.0	59.1 30.2
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- метали и изделия от тях	3.3	3.6	3.5	3.6	4.2
относителен дял, %	6.5	7.0	6.8	7.0	7.1
Износ на стоки, в т.ч за ЕС(28)	43.5 26.1	43.2 26.9	45.5 29.1	47.2 31.1	52.2 34.5
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- метали и изделия от тях	6.7	6.1	6.1	6.3	9.3
относителен дял,%	15.3	14.3	13.2	13.4	17.8
Външнотърговско салдо, в т.ч. на	- 7.0	-7.9	-6.1	-4.0	-6.9
- метали и изделия от тях	+ 3.4	+2.5	+2.6	+2.8	+5.1

Източник: БНБ/НСИ; за внос на метали- Митници/НАП

Общият стоков износ, като индикатор за конкурентоспособност и растеж на българската икономика показва, че през 2017 год. спрямо 2016 год. в стойност има увеличение от 5 млрд.лева (ръст от 110.5 %).

Вносът на стоки също се увеличава, но със 7.9 млрд.лева и отчита изпреварващ растеж от 115 %. Това води до нарастване на отрицателното салдо с 2.9 млрд.лева и достига до 6.9 млрд.лева, най-висока стойност за последните три години.

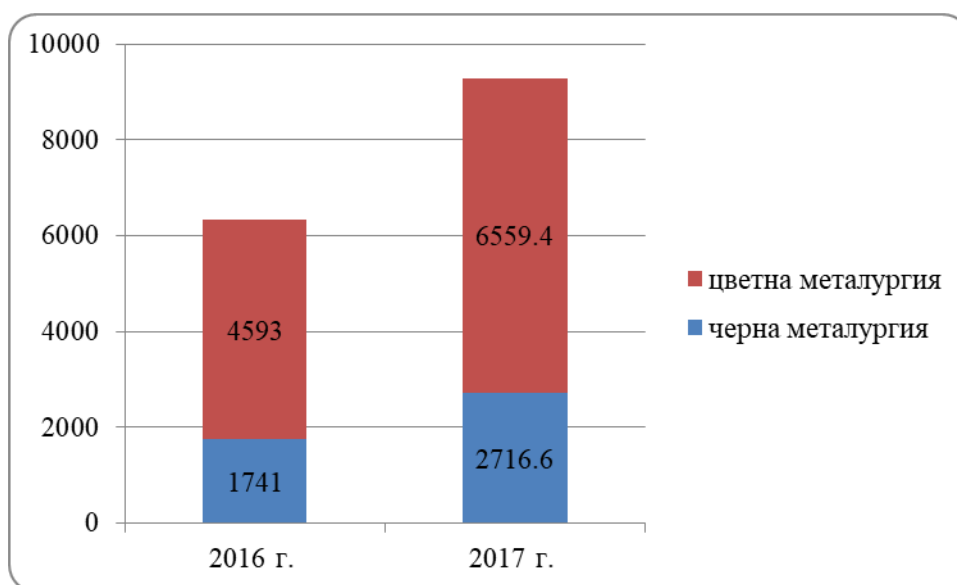
Промените в структурата на българската икономика през годините на преход определиха на металите, продуктите и изделия от тях основно място в стоквата листа на страната. Произвежданите от металургичната индустрия стоки заемат висок относителен дял в износа на страната (**от 13 % до 18 %**). Металите са борсова стока и стойността на износа освен от количеството на изнесената продукция в голяма степен се определя от техните цени на световните пазари.

Общият външнотърговският оборот на металите през всички години формира положително салдо от няколко милиарда лева и има принос за подобряване на външнотърговските показатели на страната.

В черната металургия след 2011 год. търговският балансът е отрицателен, с тенденция в стойност и в натура разликата да се увеличава. След закриване на основни мощности в страната производството не осигурява разнообразни по видове и асортимент продукти от черни метали, поради което вносът за покриване на вътрешното потребление е значителен (над 2 млрд.лева).

На фиг.1.5 са показани данни на БНБ/НСИ за стойността на износа през последните две години от стокова група **Неблагородни метали и изделия от тези метали** по Раздел XV от Митническата тарифа. Посочени са за двете подгрупи – **черни метали** (общо гл.72 и гл.73 от МТ) и всички **цветни метали**, включително продукти и изделия от тях.

Фигура 1.5

Износ на неблагородни метали и изделия от тях, млн. лева

В посочената стойност за износа на черни метали през 2017 г. са включени изнесените през годината тръби, внесени през 2014 г. по проекта *Южен поток* (реекспорт). Износ на тези тръби в по-малки количества има и през 2016 г., което затруднява оценката за реалния принос на българската индустрия в увеличения износ на изделия от черни метали.

Българската индустрия се характеризира с висока специализация в производството на основни цветни метали и сплави, продукти и изделия от тях. Те намират добър прием на световните пазари, с утвърдени позиции и високо качество. През последните години от външнотърговския обмен на **цветни метали се формира положително салдо от 3-4 млрд.лева.**

Данни за износа на стоки за последните пет години в млн.евро, които са в агрегирани групи по тяхното основно предназначение са представени в табл.1.6.

Таблица 1.6

Външна търговия – износ по групи продукти, млн. евро

Групи стоки	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Потребителски стоки, в т.ч.	5211.8	5736.2	6096.0	6465.0	6715.9
• Храни	1089.3	1196.8	1332.0	1434.7	1621.0
• Цигари	214.7	226.0	204.9	149.7	136.2
• Напитки	101.4	85.4	89.5	96.7	100.1
• Дрехи и обувки	1553.5	1608.6	1582.7	1710.9	1645.0
• Лекарства и козметика	803.3	928.7	973.8	1007.4	1070.1
• Мебели и дом. обзавеждане	775.4	880.2	990.3	1038.7	1073.7
• Други потребителски стоки	674.2	810.4	922.9	1026.9	1069.8
Суровини и материали, в т.ч.	9678.5	9121.4	9409.2	9393.7	10556.1
• Чугун, желязо и стомана	618.0	549.2	411.8	402.6	533.8
• Цветни метали	2407.5	2231.4	2296.4	1808.0	2734.7
• Химически продукти	310.9	334.7	379.3	325.5	400.8
• Пластмаси, каучук	657.7	717.9	800.7	846.5	941.1
• Торове	168.8	191.9	244.0	220.1	197.4
• Текстилни материали	399.9	422.9	477.4	519.6	552.1
• Суровини за производство на храни	2309.6	1844.1	1782.0	2064.0	1879.7
• Дървен материал и хартия, картон	440.1	474.7	489.5	496.4	509.2
• Цимент	22.0	17.1	24.0	30.7	33.1
• Тютюн	167.9	133.0	126.9	168.2	123.4
• Други суровини и материали	2176.0	2204.5	2377.2	2512.1	2650.9
Инвестиционни стоки, в т.ч.	3970.3	4302.3	4880.9	5764.4	6898.6
• Машини, уреди и апарати	1141.6	1208.6	1248.6	1334.3	1529.5
• Електрически машини	548.0	502.4	557.7	685.0	784.3
• Транспортни средства	410.1	410.1	473.4	516.5	627.7
• Резервни части и оборудване	1062.4	1149.1	1270.7	1414.9	1553.1
• Други инвестиционни стоки	808.3	1032.0	1330.6	1813.7	2404.0
Общо неенергийни стоки, в т.ч.	18860.6	19159.9	20386.1	21623.2	24170.6
Общо енергийни ресурси	3385.0	2911.2	2554.8	2456.0	2488.2
• Петролни продукти	2904.0	2368.7	1903.6	1703.5	1639.1
• Различни от петролни продукти	481.0	542.5	651.3	752.5	849.1
Други	25.9	33.9	41.3	46.8	54.4
Общо износ	22271	22105	22982	24126	26713

Източник: БНБ

В посочените стойности за износ на черни и цветни метали **не влизат всички метали и изделия от тези метали**, част от които са включени в „други суровини и материали“. В черната металургия е отстранено и влиянието на реекспорта на тръбите от Южен поток.

И по тези данни през последната година износът на метали е увеличен с над 2 млрд.лева, като в черната металургия има ръст от 133 %, а в цветната – 151 %. Общият ръст в износа на страната е 110 %.

Износът на цветните метали има най-висока стойност от всички стоки в посочените агрегирани групи. Това отново потвърждава специализацията на страната в тази дейност и постигната добра конкурентоспособност на основата на големите инвестиции в металургичните предприятия.

1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ

Съвременният свят е немислим без металите, сплавите и техните продукти, които са важна суровина по веригата на добавената стойност във всички отрасли на индустрията и в бита. Променящата се икономика, все по-високата степен на дигитализация и преминаване към индустрия 4.0 не намалява ролята на металите в този процес и поставя все по-високи изисквания по отношение на техните качествени характеристики. Предвид високата рециклираща възможност на металите и почти безкрайния им жизнен цикъл ЕС поставя на фокус кръговата икономика и ефективното използване на вторичните ресурси.

Настоящата нестабилна ситуация на световните пазари, включително и при търговията с метали е предпоставка за търсене на възможности и намаляване зависимостта от външни доставки. Това е политика и на Европейската комисия, която прилага мерки за защита на засегнатите индустрии, включително и на пазара на метали в общността при внос от трети страни.

Азия, основно **Китай е най-голям производител на метали, с дял надхвърлящ 50 % от световното производство** на основни метали - стомана, мед, цинк, олово. **Европейският съюз също е важен производител на тези метали.** В световната класация заема **второ място по производство на стомана и цинк, трето място по електролитна мед и олово.**

Въпреки, че след икономическата криза ЕС постави на дневен ред възраждането на индустрията от 2011 г. до сега стойността на произведената продукция в дейност **24.Производство на основни метали** всяка година намалява. Така пред 2016 г. спрямо предходната 2015 г. общата стойност на металите (С.24 от НАСЕ) намалява с 20 млрд.евро, респективно спад от 6 %.

По предварителни данни на Евростат за 2016 г. в ЕС(28) е произведена металургична продукция за 310 млрд.евро, в т.ч. стойността на **българската продукция е 3.5 млрд.евро или 1.12 %** (1.15 % за 2015 г. и спад от 8 %). България запазва 17-то място по обем на продукцията от страните-членки.

Най-голям производител на метали в ЕС е **Германия - 88 млрд.евро** с годишен спад от 9 % и дял от 28 % в общия обем, следва Италия с обща продукция от 52 млрд.евро (запазен годишен обем и дял от 17%). Други големи производители са Франция (24.7 млрд.евро) и Испания (24.1 млрд.евро).

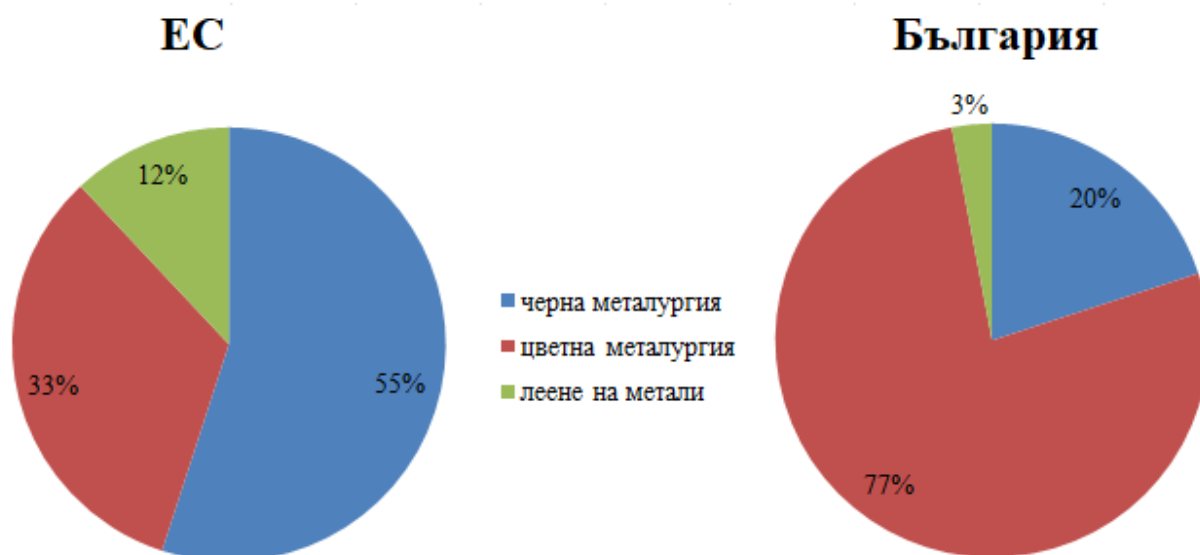
От страните на ЦИЕ най-голям обем има Полша - 10.5 млрд.евро и Чехия с 6.5 млрд.евро. Близко до стойностите в България са Гърция – 3.7 млрд.евро, Румъния – 3.4 млрд.евро и Словакия – 3.8 млрд.евро.

През 2016 год. стойността на произведените черни метали и прокат в ЕС е 170.7 млрд. евро, на цветните метали – 102.7 млрд.евро и на леярската продукция – 37.6 млрд.евро.

В структура на металургичния сектор на ЕС черната металургия е с дял от 55 %, цветната металургия е с дял от 33 % и леенето на метали – 12 %.

На фиг.1.4 е показано съотношението между тези идейности за ЕС(28) и България (предварителни данните на ЕВРОСТАТ за 2016 година).

Фигура 1.4

**Структура на КИД 24.Производство са основни метали в ЕС и България
(по стойност на произведената продукция)**

Металургията в България е силно специализирана в производството на цветни метали с тенденция нейният относителен дял да расте. През 2014 год има 82.4 % относителен дял, в 2015 год. е 84.5 %, но в 2016 г. намалява до 77 %. Този спад е по обективни причини (ремонти), довели до годишен спад в производството на мед. По прогнози за 2017 г. делът на цветната металургия в страната ще надхвърли 85 %.

Произведените цветни метали, сплави и продукти от тях в България през 2016 год. са на стойност 2.7 млрд.евро. Това представлява 2.6 % от общата стойност на ЕС в цветната металлургия (С24.4-Производство на основни благородни и други цветни метали).

Основните производители на цветни метали и продукти от тях по страни-членки и стойностите за две последни години са, както следва:

Страна	стойност, млрд. евро		дял, %
	2015 г.	2016 г.	
ОБЩО ЕС(28), в т.ч.	109.3	102.7	100.0
Германия	33.9	31.7	30.9
Италия	14.1	13.9	13.5
Испания	10.1	8.9	8.7
Франция	8.4	8.1	7.9
Белгия	8.2	7.4	7.2
Обединено Кралство	7.7	6.8	6.6
Австрия	4.6	4.4	4.3
Швеция	3.9	3.9	3.9
БЪЛГАРИЯ	3.2	2.7	2.6
Гърция	2.5	2.6	2.5
Полша	2.5	2.5	2.4
Финландия	2.2	2.1	2.0
Останалите страни на ЕС	8.0	7.7	7.5

Източник: Евростат, м.05.2018

България запазва своето 9-то място по стойност на произведена продукция от цветни и благородни метали от страните-членки на Европейския Съюз. Останалите непосочени държави имат годишен обем на произведената продукция около и под един млрд.евро.

Данните показват, че производството на блокови метали (мед, цинк, олово) и прокат от цветни метали и сплави в България има висок принос не само в националната икономика, но и в общото производство на ЕС.

Българската металургия произвежда 8.4 % от електролитната мед и 16.5 % от анодната мед на Европа.

При блоковия цинк този дял е 4 %, а за оловото – 6 %.

През 2017 г. Европейският съюз има дял от 12 % от общото световно производство на електролитна мед, 16 % от оловото и 15 % от цинка.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

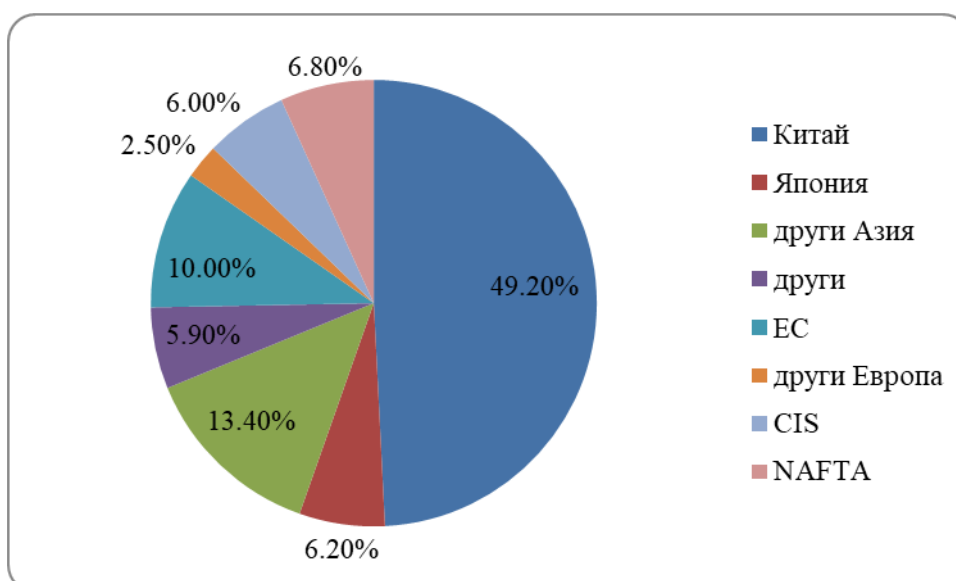
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2017 ГОД.

Стоманата е най-универсалният промишлен материал в света. Различните видове сплави, проката и изделията от тях намират широко приложение във важни сектори на индустрията и бита. Те са основна суровина за производството на машини, съоръжения и инструменти, в автомобилостроенето и транспортното машиностроене, в строителството, енергетиката. Стоманата и изделията от черни метали са база за развитие на индустрията на всяка страна, което прави секторът особено чувствителен към пазарите, лоялната конкуренция и правилата на свободната търговия.

През 2017 год. общото производство на сурова стомана в света е 1 689 млн.т – спрямо предходната година има увеличение от 59 млн.т. Китай запазва водещото си място и през 2017 г. има дял от 49.2 % в световното производство на стомана. Второ място по обем заема производството на ЕС(28), следват Япония – 104.7 млн.т, Индия – 101.4 млн.т, САЩ – 81.6 млн.т и Русия 71.3 млн.т.

В Европа освен ЕС най-големи производители са Турция – 37.5 млн.т., с 4.3 мил.т повече от предходната година и Украйна – 21,3 млн.т.

Фигура 2.1

Основни производители на сурова стомана в света, по страни, млн. т, 2017 год.

Големите стоманопроизводители в света са корпоративни структури, които за 2017 год. са произвели следните количества сурова стомана:

1. Arcelor Mittal – 97.3 млн.т
2. China Baowu Group – 65.39 млн.т
3. NSSMC – 47.36 млн.т
4. HBIS Group – 45.56 млн.т
5. POSCO – 42.19 млн.т
6. Shagang Group – 38.38 млн.т
7. Ansteel Group – 35.76 млн.т
8. JFE Steel - 30.15 млн.т
9. Shandong Group – 21.68 млн.т
10. Tata Steel Group – 25.11 млн.т

В Европейския съюз произведената сурова стомана през 2017 год. е **168 457 хил. т – с 6 435 хил.т повече в сравнение с предходната година.** Данните показват, че секторът се връща на по-добри позиции, като равнищата на производството и заетостта са стабилни или се повишават.

Европейската стоманодобивна индустрия е световен лидер в иновациите и екологичната устойчивост. Тя осигурява заетост на около 320 000 висококвалифицирани специалисти и чрез тях косвено подкрепя работните места на повече от 2.0 млн. души.

От **държавите-членки** водещите производители с относително висок дял от общото производство на сурова стомана за 2017 год. са следните страни:

1. Германия – 25.7 % (43.4 млн.т)
2. Италия – 14.3 % (24.1 млн.т)
3. Франция – 9.2 % (15.5 млн.т)
4. Испания – 8.6 % (14.5 млн.т)
5. Полша – 6.1 % (10.3 млн.т)
6. Австрия – 4.8 % (8.1 млн.т)
7. Белгия – 4.6 % (7.8 млн.т)
8. Обединеното кралство – 4.5 % (7.5 млн.т)

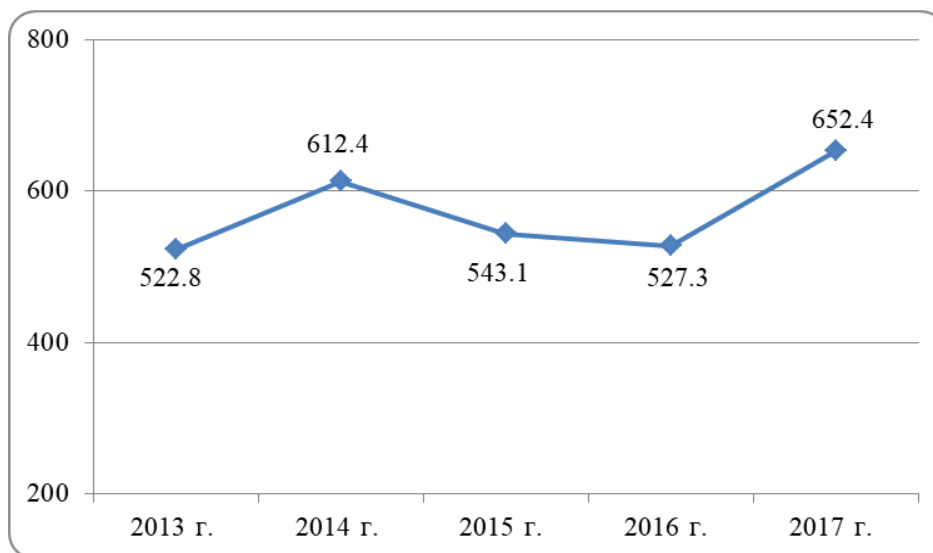
Закриването на мощности за течна стомана в България постави страната ни в групата на малките производители, като съизмеримо с нашето производство е това в Словения (близо 700 хил.тона). Страните-членки в региона за 2017 г. имат по-голямо производството: в Гърция е 1.4 мил.т и в Румъния – 3.3 млн.тона. От новоприетите страни на ЦИЕ лидер е Полша с годишно производство над 10 млн.т, следвана от Словакия – 5 млн.тона и Чехия – 4.7 млн.т.

През 2017 год. дялът на българския стоманодобив в европейското производство на течна стомана е 0.39 %.

2.1.2 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

Сурова стомана в страната се произвежда единствено в „Стомана Индъстри” АД. Производството е от скрап в електродъгови пещи. През 2017 год. количеството произведена сурова стомана е 652.4 хил.т – спрямо 2016 год. се отчита увеличение от 125.1 хил.т - 19 % (фиг.2.2).

Фигура 2.2

Производство на течна стомана в България, хил.т

Произведената течна стомана след непрекъснато отливане преминава за следваща преработка в станове за горещо валцуване на плоски и дълги продукти, както и различни видове изделия от тях.

Инвестиционните цели и политики на „Стомана Индъстри” АД са насочени към усъвършенстване на производствените процеси чрез нови съоръжения и съвременно оборудване, с цел усвояване на нови продукти, добра конкурентоспособност и енергийна ефективност, опазването на околната среда и осигуряването на добри здравословни и безопасни условия на труд.

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Българските производители на валцувани черни метали (ВЧМ) са „Стомана Индъстри” АД – гр. Перник и „Промет Стиил” ЕАД – гр. Бургас. Единственият производител на плосък прокат в страната е „Стомана Индъстри” АД, а дълъг прокат се произвежда в двете предприятия.

През 2017 год. общото производство на валцувани черни метали (ВЧМ) в страната е 909.8 хил.т, спрямо 2016 год. се отчита намаление от 11.4 хил.т или 1.2 %. От тези количества 646.9 хил.т е дълъг прокат, с дял от 71 % и 263.9 хил.т плосък прокат, респективно 29 %.

През 2017 год. при плоския прокат се отчита увеличение от 81.8 хил.т (44.9%), а дългия намалява с 92.2 хил.т (12.5 %) спрямо предходната 2016 год.

Данни за производството през последните години по предприятия и общо в страната са посочени в табл.2.1 и фиг. 2.3

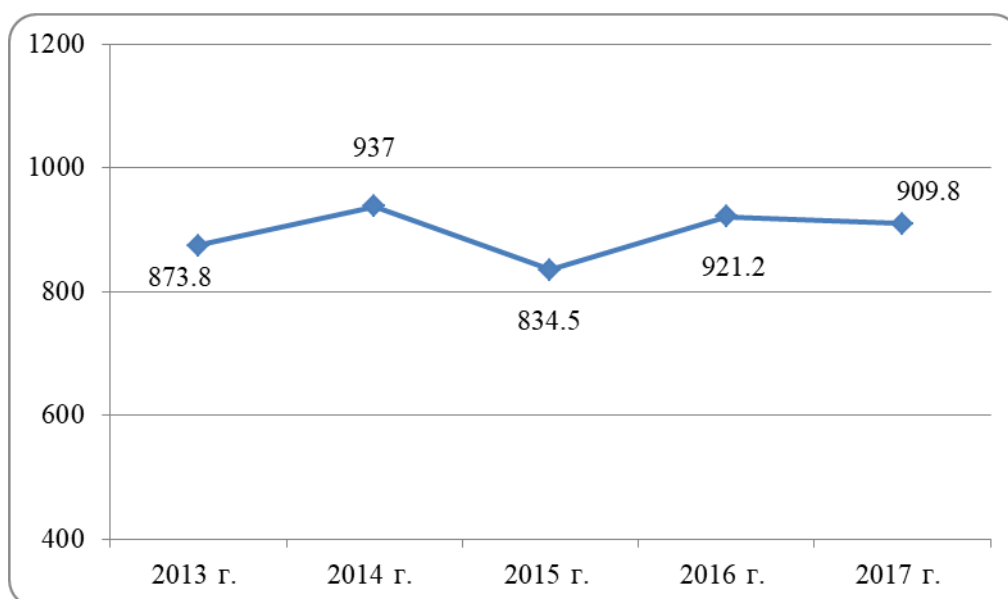
Таблица 2.1

Производство на валицовани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. т

Видове прокат	Фирми	2013	2014	2015	2016	2017	2017/16 +/-	2017/16 %
ГВ дълъг	„Промет Стиил” ЕАД	381.0	343.6	329.1	417.1	262.9	-153.2	63.3
	„Стомана Индъстри” АД	272.3	286.4	292.5	322.0	383	61	118.9
	„Хелиос Металург” ООД	26.4	34.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Общо	679.7	664.0	621.6	739.1	646.9	-92.2	87.5
ГВ плосък	„Стомана Индъстри” АД	194.1	273.0	212.9	182.1	263.9	81.8	144.9
ГВ прокат (общо)	„Промет Стиил” ЕАД	381.0	343.6	329.1	417.1	262.9	-154.2	63.0
	„Стомана Индъстри” АД	466.4	559.4	505.4	504.1	646.9	142.8	128.3
	„Хелиос Металург” ООД	26.4	34.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Общо		873.8	937.0	834.5	921.2	909.8	-11.4	98.8

Източник: Фирмени данни

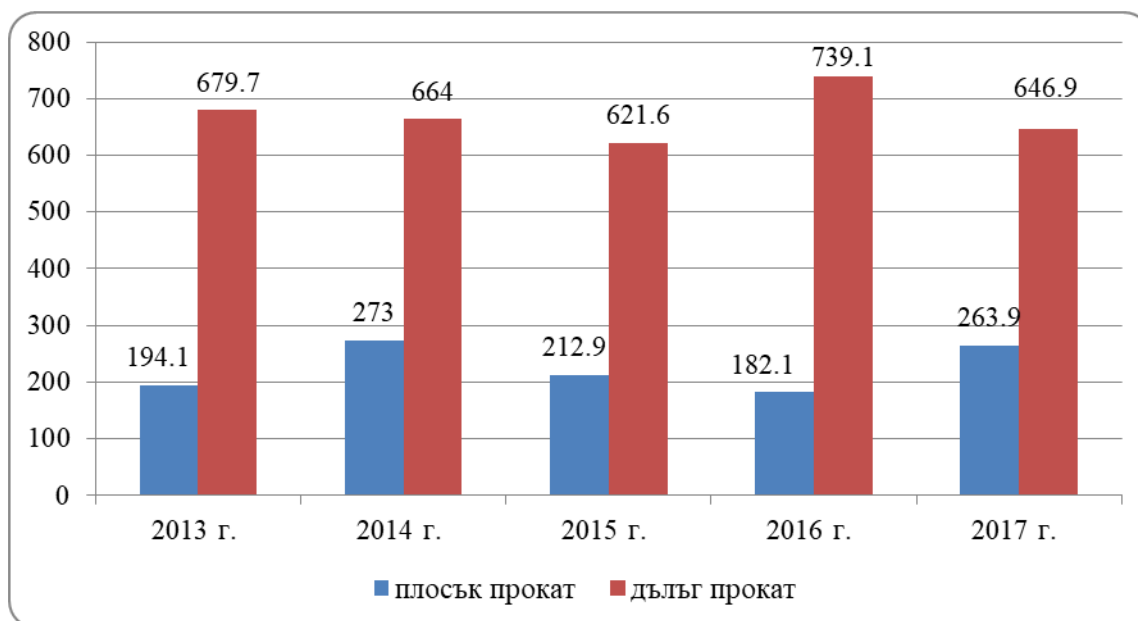
Фигура 2.3

Производство на валицовани черни метали (ВЧМ), хил. т

Значително намалява производството на дълъг прокат в Промет Стиил - със 153.2 хил. тона - 36.7 %, поради затруднени доставки на заготовки от внос (Украйна). В Стомана Индъстри има ръст, както при дългия горещовалцуван прокат - с 61 хил. тона, така и в плоския прокат с 81.8 хил.тона, или общо увеличение от 142.8 хил.тона. Въпреки това изоставането от Промет Стиил не може да се компенсира и общото производство в черната металургия за 2017 г. отчита спад от 11.4 хил.тона (1.2 %).

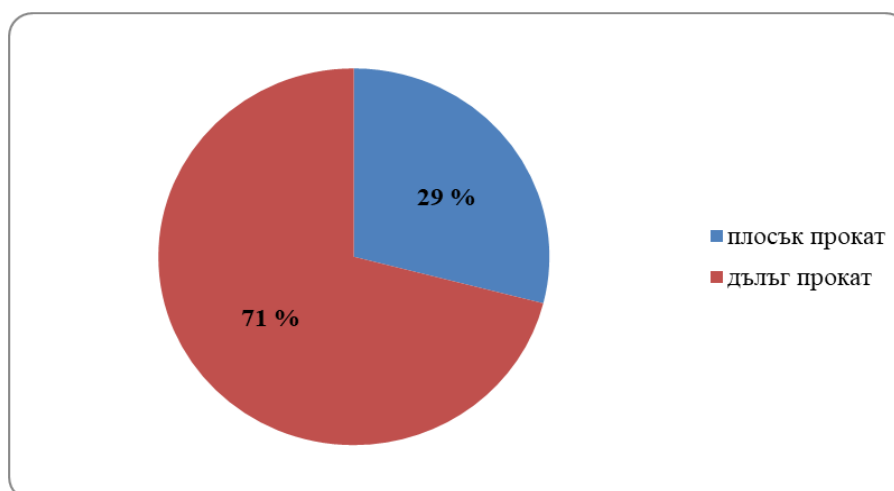
Фигура 2.4

Производство на плосък и дълъг прокат, хил.т

На фиг. 2.4 е представена графика за произведените количества дълъг и плосък прокат общо в страната за период от пет години. Видно е, че съотношението дълъг/плосък прокат се променя в зависимост от пазарите и производствените възможности на двете предприятия, като за 2017 г. това съотношение е показано на фиг. 2.5.

Фигура 2.5

Производство на плосък и дълъг прокат, 2017 год., %

2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Изделия от валцувани черни метали в България се произвеждат от собствени суровини – дълъг прокат, както и от внос на листа, ленти и валцдрат от други страни. Количествата на произведените изделия от ВЧМ от фирмите-членове на Асоциацията през 2017 год. са дадени в табл. 2.2.

Таблица 2.2

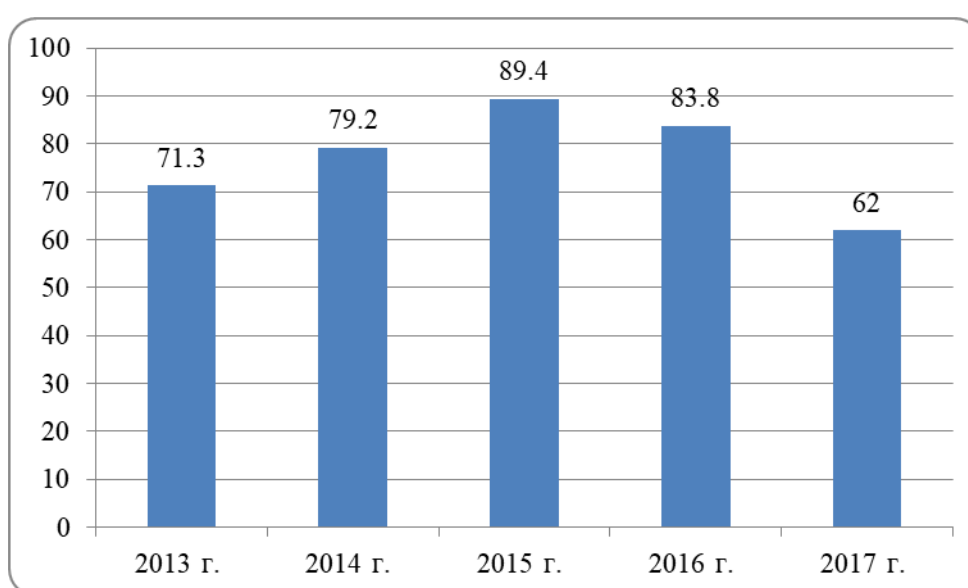
Производство на изделия от ВЧМ по фирми и асортимент, хил. т

Изделия	Фирми	2013	2014	2015	2016	2017	2017/16 +/-	2017/16 %
Стоманени тръби, шевни	„ПИХ Индъстри“ АД	46.5	48.8	48.0	50.8	33.1	-17.7	65.2
Стоманени топки за мелници	„Ел Стомана“ ООД	11.1	17.2	29.4	19.9	14.4	-9.5	72.4
Тел и телени изделия	„ЖИТИ“ АД	13.7	13.2	12.0	13.1	14.5	1.4	110.7
Общо изделия от ВЧМ		71.3	79.2	89.4	83.8	62.0	-21.8	74.0

Източник: Фирмени данни

Посоченото производство на изделия от ВЧМ обхваща само предприятия от структурите на БАМИ и е част от общото производство в страната. За заварени тръби освен „ПИХ Индъстри“ АД има и други производители, за които не получаваме информация. В „Ел Стомана“ ООД се произвеждат стоманени топки за мелници, като мощностите и заготовките за тях се предоставят от Стомана Индъстри АД. Най-голямо предприятие за тел и телени изделия е „ЖИТИ“ АД, гр.Русе.

Фигура 2.6

Производство на изделия от ВЧМ, хил. т

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Общото количество на внесените през 2017 год. валцувани черни метали (ВЧМ) и изделия от тях, включително скрап е **1899.6 хил.т.** Спрямо 2016 год. внесените количества са по-малко със **177.2 хил.т** (8.5 %).

Въпреки намаленото количество на внесените металопродукти **стойността спрямо предходната е по-голяма със 122.8 млн. лева и достига 2235.5 млн. лева.** В табл. 2.3 са посочени данни за количествата на вноса по стокови групи. Намалението в натура се дължи на две позиции – полупродукти за производство на дълъг прокат в „Промет Стиил” ЕАД и внос на заварени тръби.

Таблица 2.3

Внос на черни метали и изделия от тях, хил.т

Стоки:	2013	2014	2015	2016	2017	2017/16 +/-	2017/16 %
Нелегирани - общо	1309.3	1233.5	1455.2	1545.2	1506.6	-38.6	97.5
Чугун - блок, гранули, прах	20.6	15.7	19.7	15.2	16.8	1.6	110.5
Феросплави	14.3	16.5	13.8	11.4	15.7	4.3	137.7
Скрап	93.3	115.5	105.2	94.5	101.3	6.8	107.2
Полупродукти	412.6	338.4	372.8	482.4	367.6	-114.8	76.2
ГВ прокат (рулон и лист)	383.4	361.9	492.2	511	509.8	-1.2	99.8
СВ прокат (рулон и лист)	107.9	113.1	122	122.1	135.4	13.3	110.9
Валцдрат	128	114.3	118.2	120.5	126.8	6.3	105.2
Пръти	90	97.3	141	113.9	157.5	43.6	138.3
Профили	59.2	60.8	70.3	74.2	75.7	1.5	102.0
Легирани - общо	68.9	75.5	72.2	83.9	94.6	10.7	112.8
ГВ и СВ рулони и лист	38.5	43	39.8	43.5	54.1	10.6	124.4
Пръти и профили	30.4	32.5	32.4	40.4	40.5	0.1	100.2
Изделия от ВЧМ	288.5	664.2	322.7	447.7	298.4	-149.3	66.7
Безшевни тръби	49.6	30.1	28.2	33.8	36.5	2.7	108.0
Заварени тръби	35.5	470.2	112.5	218.1	46.8	-171.3	21.5
Ламарина с покритие	129.7	133.4	154.1	168.3	190.8	22.5	113.4
Телове, въжета и др.	73.7	30.5	27.9	27.5	24.3	-3.2	88.4
Общо	1666.7	1973.2	1850.1	2076.8	1899.6	-177.2	91.5
Стойност, млн. евро	924	1340.8	985.1	1080.2	1143.1	62.9	105.823
Стойност, млн. лева	1807.2	2622.4	1926.7	2112.7	2235.5	122.8	105.812

Източник: Митническа статистика, НАП

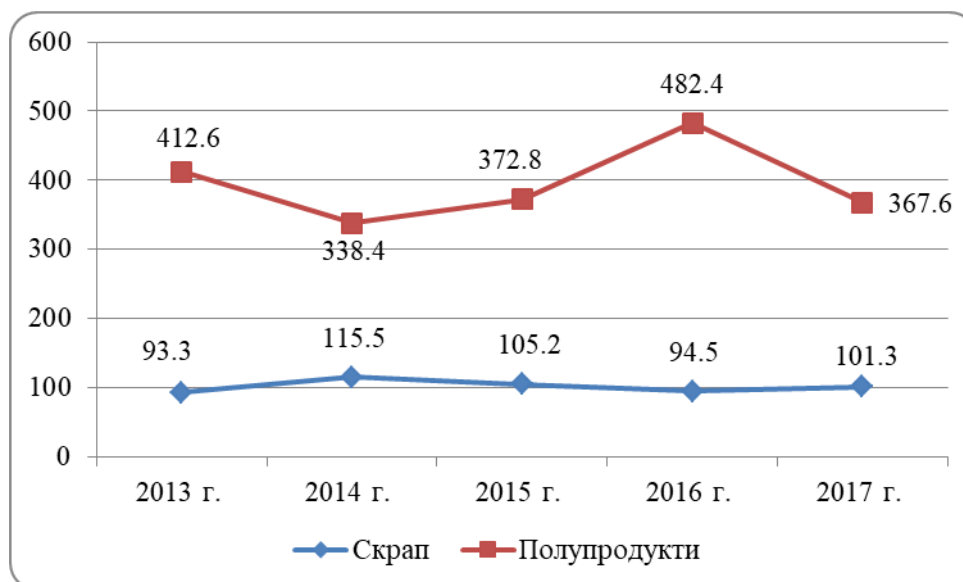
По групи продукти анализът показва следните тенденции:

✓ През 2017 год. са внесени 101.3 хил.т скрап (чугун, желязо и стомана), спрямо 2016 г. има малко увеличение – около 7 хил.тона (107.2 %), но през посочените години те са в близък порядък. Традиционно се внасят от

Румъния и Сърбия, за 2017 г. от там са внесени съответно 70 хил. и 25 хил.т, т.е. почти цялото количество скрап от черни метали.

✓ Вносът на **полупродукти** през 2017 год. е 367.6 хил.т, намалява с около 115 хил.т, като основен потребител е „Промет Стиил” ЕАД. Внасят се предимно от Украйна и количествата силно зависят от логистичните възможности и ситуацията в тази страна.

Фигура 2.7

Внос на скрап и полупродукти, хил.т

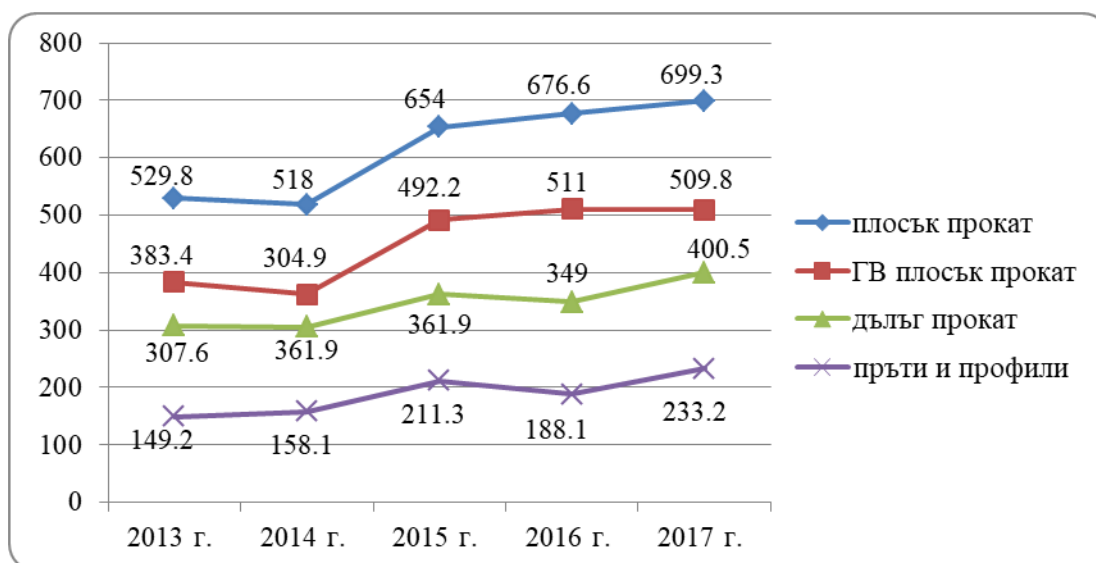
От фиг.2.7 се вижда тенденцията при вноса на скрап и полупродукти, които се ползват като суровини в металната индустрия и след преработка до продукти с нова добавена стойност се реализират в страната или за износ.

На фиг. 2.8 е показан общият внос на двата основни продукта – плосък и дълъг прокат от ВЧМ (ГВ и СВ от обикновени и легирани), както и ГВ плосък и дълъг прокат само от обикновени стомани. Данните за вноса показват:

✓ През 2017 г. са внесени общо 699.3 хил.т плосък ГВ и СВ прокат от обикновени и легирани стомани, с 22.7 хил.т повече от 2016 год. Количествата на **нелегираните ГВ плоски продукти са 509.8 хил.т**, те са най-голямата стокова група от целия внос на черни метали с тенденция за ежегоден растеж. Основен вносител е Украйна. Плоският СВ и от легирани стомани прокат е относително малко.

✓ Дългият прокат, включително валцдрат е 400.5 хил.тона, с 51.5 хил. тона повече спрямо предходната 2016 година. Вносът само на **ръшти от нелегирани стомани през 2017 год. е 157.5 хил.т**, ръст от 43.6 хил.тона (138 %) спрямо предходната година. Произходът на доставките основно е Турция и Гърция. При **профилите от нелегирани стомани** вносът е 75.7 хил.т има растеж от 1.5 хил.т или 102 %.

Фигура 2.8

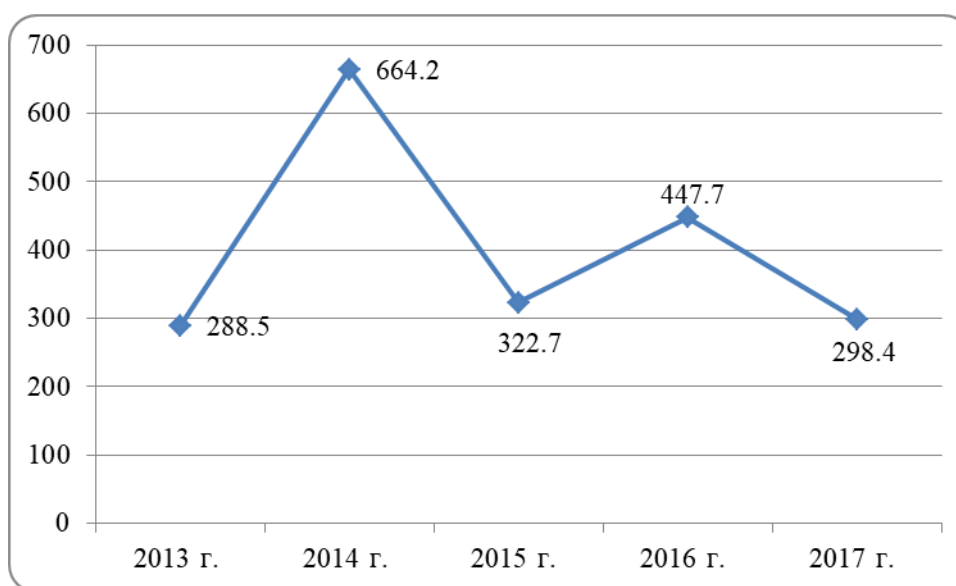
Внос на плосък и дълъг прокат, хил.т

През 2017 год. са внесени общо **298.4.7 хил.т изделия от валцувани черни метали**, със 149,3 хил.тона по-малко от 2016 год. На фиг.2.9 са показани скоковите промени в тези количества за пет последователни години. Данните по отделни групи показват:

✓ Общо намаление на изделията за 2017 г. в резултат на **спрените доставки на заварени тръби** (-171 хил.т) за изпълнение на енергийни проекти.

✓ Най-голям внос има на **ламарина с покритие** - 190.8 хил.тона, с 22.5 хил.тона повече от 2016 год. и тенденция количеството да се увеличава. Потреблението се задоволява само от внос и заема най-голям дял във вноската листа на изделия от черни метали (64 %).

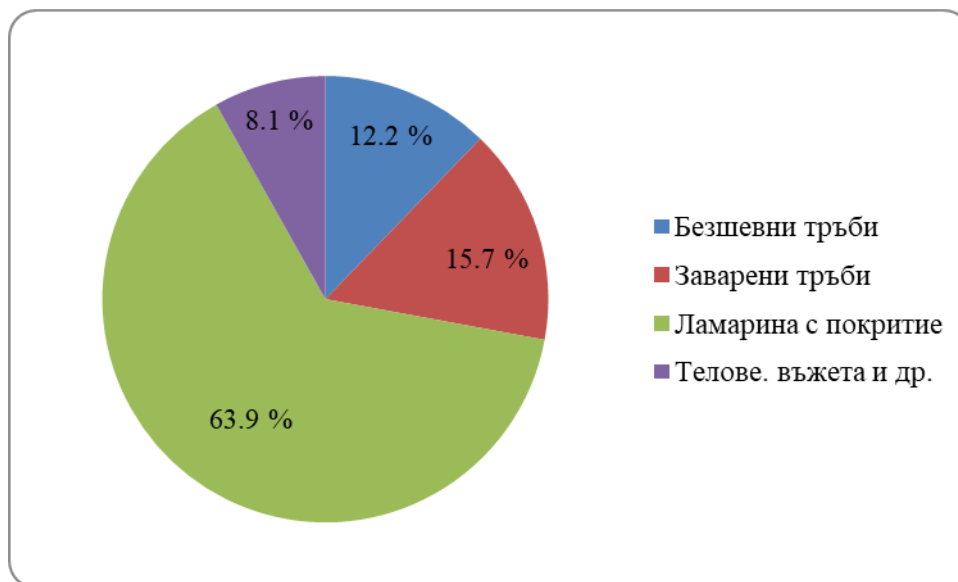
Фигура 2.9

Внос на изделия от ВЧМ, хил.т

Структурата на вноса на метални изделия за последната година е представена на фигура 2.10.

Фигура 2.10

Внос на метални изделия по видове, 2017 год.

Това съотношение се променя в полза на заварените тръби, само когато вносът на същите се увеличава за изпълнение на проекти за доставка на природен газ и газификация на индустрията и бита.

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на основните продукти от черни метали и изделия за последните пет години и промените спрямо 2016 год. са дадени в табл.2.4.

Общото количество на изнесените през 2017 год. скрап, прокат от черни метали и изделия от тях е 1 737.7 хил. т. Спрямо 2016 год. износът нараства с 425.3 хил.т или 132.4 %.

Износът само на метална продукция (без скрап) през 2017 год. достига 1338.8 хил.т при обем от 1071.4 хил.т през 2016 год., с 267.4 хил.т повече и ръст от 124.9 %. За този ръст най-голямо влияние има износът на заварени тръби, внесени в страната през 2014 г. по енергийни газови проекти.

В стойностно изражение износът на черни метали през 2017 год. нараства почти два пъти до 1802.2 млн. лева, с 865 млн. лева повече от предходната година. Дължи се на увеличените количества в натура – скрап, ГВ плосък прокат и тръби, както и от и техните цени на световните пазари.

Таблица 2.4

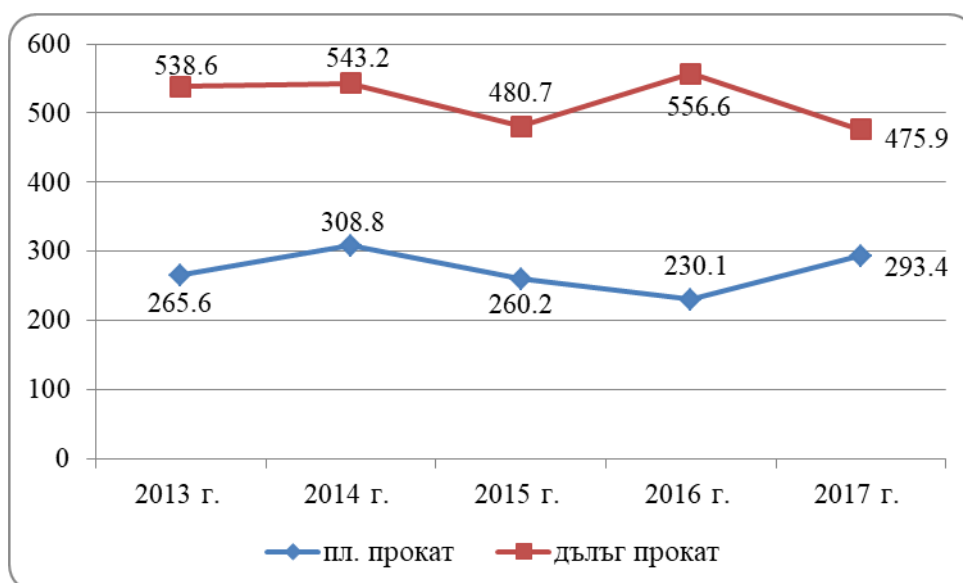
Износ на черни метали и изделия от тях, хил. т

Стоки:	2013	2014	2015	2016	2017	2017/16 +/-	2017/16 %
Нелегирани - общо	1417.5	1224.4	937.5	1007.2	1123.9	116.7	111.6
Чугун - блок, гранули, прах	2.2	1.9	0.8	26.2	8.2	-18	31.3
Феросплави	3.9	4.3	2.4	1.3	1.8	0.5	138.5
Скрап	611	399	239.7	241	398.9	157.9	165.5
Полупродукти	11.7	6.3	2.3	4.6	2	-2.6	43.5
ГВ прокат (рулон и лист)	246.6	291.1	240.5	208.6	275.5	66.9	132.1
СВ прокат (рулон и лист)	16.9	14.9	16.9	17	12.7	-4.3	74.7
Валцдрат	49.8	39.3	27.5	15.7	9.3	-6.4	59.2
Пръти	431	423.3	371.7	457.5	378.6	-78.9	82.8
Профили	44.4	44.3	35.7	35.3	36.9	1.6	104.5
Легирани - общо	15.5	39.1	48.6	52.6	56.3	3.7	107.0
ГВ и СВ рулони и лист	2.1	2.8	2.8	4.5	5.2	0.7	115.6
Пръти и профили	13.4	36.3	45.8	48.1	51.1	3	106.2
Изделия от ВЧМ	118.8	132.9	182.2	252.6	557.5	304.9	220.7
Безшевни тръби	2.7	2.8	1.8	2.5	3.1	0.6	124.0
Заварени тръби	100.5	116	168.8	224.8	519.7	294.9	231.2
Ламарина с покритие	7.6	7.5	6.2	11.4	13.6	2.2	119.3
Телове, въжета и др.	8	6.6	5.4	13.9	21.1	7.2	151.8
Общо, хил.т	1551.8	1396.4	1168.3	1312.4	1737.7	425.3	132.4
Стойност, млн. евро	668.5	622.7	503.6	527.3	1015.5	488.2	192.6
Стойност, млн. лева	1307.5	1217.9	985	1031.2	1986.2	955	192.6

Източник: Митническа статистика, НАП

Износът на плосък и дълъг прокат е представен на фиг. 2.11. Изнесени са 293.4 хил. т. плосък прокат, с 63.3 хил. т. повече от предходната година. Основна дестинация за износ на плоски продукти през 2017 год. са Румъния, Германия и Турция.

Фигура 2.11

Износ на плосък и дълъг прокат, хил.т

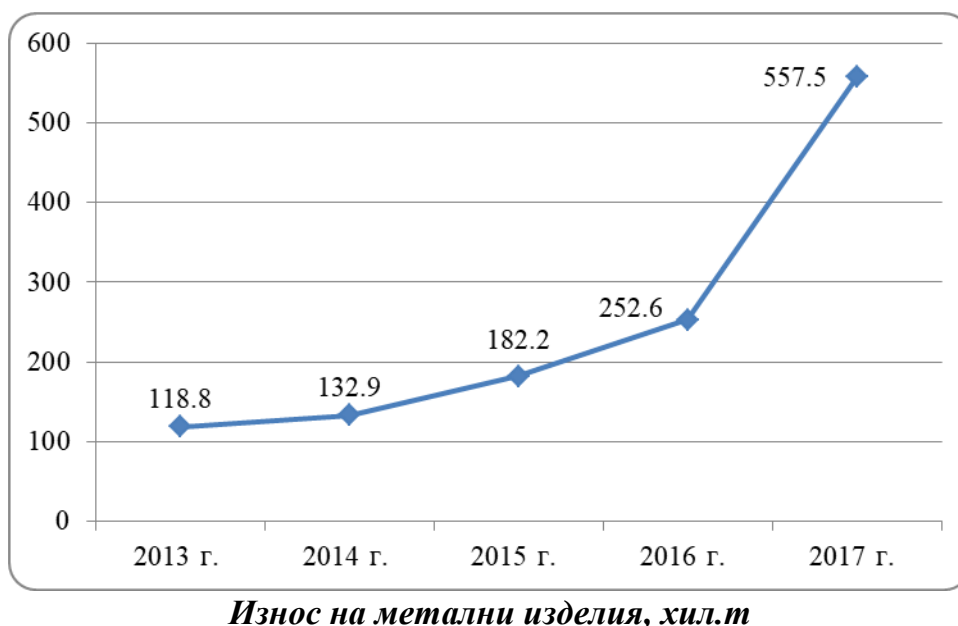
Износът на **дълъг прокат** – пръти и профили от нелегирани стомани през 2017 год. е 419.6 хил.т, със 77.3 хил.т по-малко от предходната година. Само пръти от нелегирани стомани, което е основно производство на българския стоманодобив износът е 378.6 хил.тона, в сравнение с предходната година има намаление от 78.9 хил.тона. Най-голямо е количеството за Румъния – около 180 хил. тона.

Износът на **профили от нелегирани стомани** остава на нивото от 2016 год. и около 65 % от продуктите отиват за страните от ЕС.

Данните показват и 51 хил.тона износ на дълъг прокат от легирани стомани, които не се произвеждат в страната, имат произход от трети страни (реекспорт).

За данните в табл.2.4 и от фиг.2.12 за посочения период се констатира скок в износа на метални изделия, който през 2017 год. достига до 557.5 хил.т. От тях над 90% са заварените тръби, които в голямата си част не са от български произход.

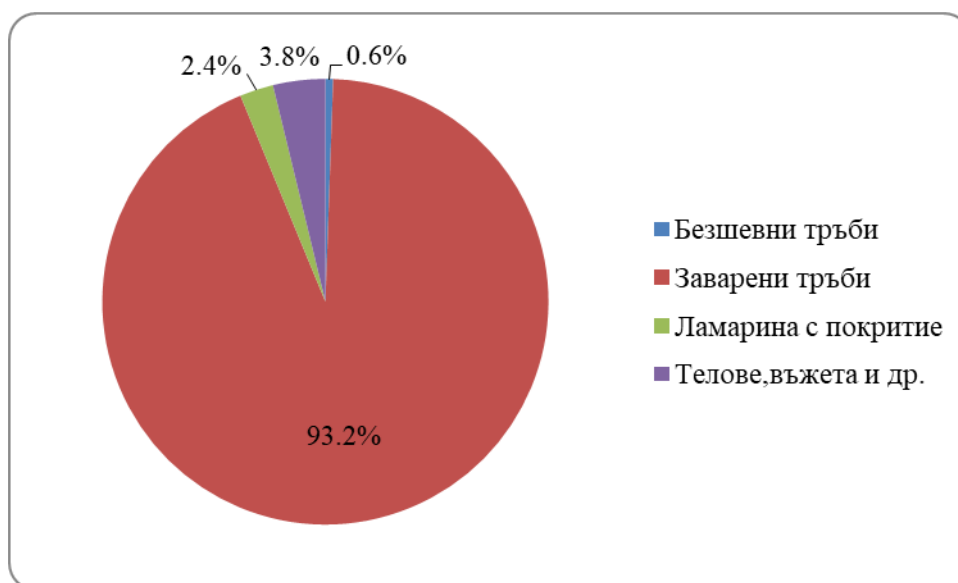
Фигура 2.12

Износ на метални изделия, хил.т

Ограниченото по асортимент производство на **изделия от ВЧМ** и голямото количество на внесените тръби по нереализирания проект за изграждане на газопровода „Южен поток“ промени през последните години тенденциите и търговския баланс в стоковата група на черните метали. През определени години основен дял във вноса, а след това и износа имат заварените тръби, доставка от други страни.

На фиг. 2.13 е посочено разпределението на износа за 2017 г. по групи изделия, от която е видно изключително високия дял на заварените тръби.

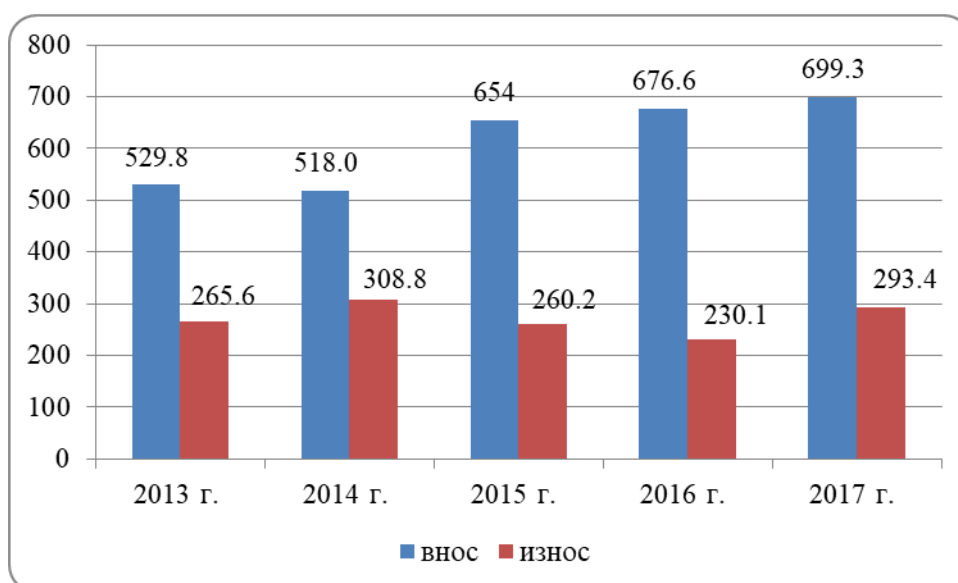
Износ на изделията от ВЧМ, 2017 год.

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ

Обобщените данни в натура и стойност за изнесените и внесени продукти от черни метали характеризират сектора като нетен вносител, с отрицателно външотърговско салдо.

Вносът и износът на **плосък прокат** за периода 2013год. - 2017 год. е показан на фиг. 2.14. Констатира се почти постоянен ръст при вноса на черни метали, а при износа има колебания без изразена тенденция. През всичките година вносът е значително по-висок от износа и за 2017 год. разликата е почти 2.5 пъти.

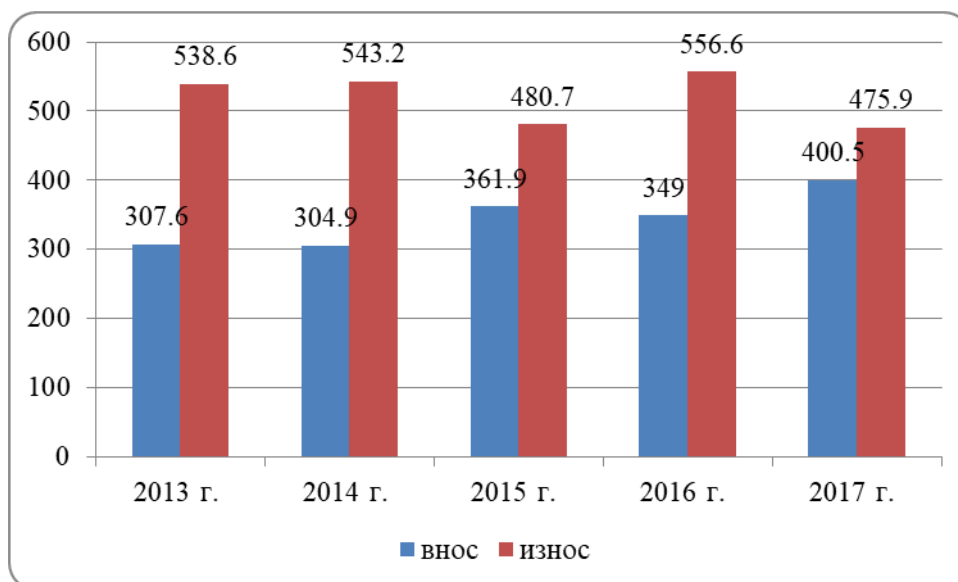
Фигура 2.14

Внос и износ на плосък прокат, хил.т

При дългите продукти (фиг.2.15) има обратна тенденция и износът е по-голям от вноса. Въпреки наличието на мощности за производство на дълги продукти в страната, вносът е относително висок. Разликата между тях се колебае, но в отделни години има по-висок ръст във вноса, отколкото в износа и положителното салдо намалява.

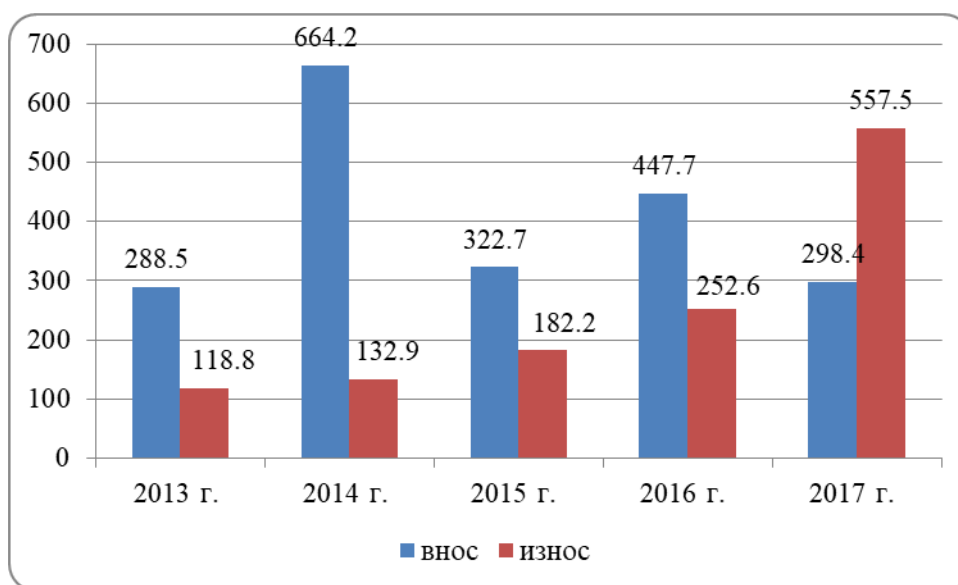
Фигура 2.15

Внос и износ на дълъг прокат, хил.т

От данните за вноса и износа на изделия от ВЧМ, отразени на фиг. 2.16 се констатира, че положителен търговски баланс има само за 2017 г. Тази промяна се дължи на влиянието на заварените газови тръби, което има своето обяснение.

Фигура 2.16

Внос и износ на изделия от ВЧМ, хил.т

Общото количество на износа на различните видове продукти и изделия от черни метали, включително скрап превишава количеството на внесените със **139.4 хил. тона, което формира положително търговско салдо за 2017 г.**

Таблица 2.5

Външнотърговски баланс на продукцията от черни метали за 2017 год.

Вид продукция:	Износ, хил. т	Внос, хил. т	Разлика
Полупродукти	2.0	367.6	-365.6
Плосък прокат	293.4	699.3	-405.9
Дълъг прокат	475.9	400.5	75.4
Изделия	557.5	298.4	259.1
Скрап	398.9	101.3	297.6
Общо	1727.7	1867.1	-139.4

Източник: Митническа статистика, НАП

По групи металургични продукти търговския баланс през 2017 година показва:

- **полупродукти** – за групата всяка година външнотърговският баланс е отрицателен. България е нетен вносител на заготовки за следваща преработка по веригата на стойността в предприятията на металната индустрия.;

- **плосък прокат** – и в тази група страната е нетен вносител, през 2017 год. вносът надвишава износа с 405.9 хил.тона;

- **дълъг прокат и скрап** - износет превишава вноса, **положителното салдо** в натурално изражение за 2017 год. е съответно 75.4 хил.т и 297.6 хил.т.

- **изделия от ВЧМ** –групата отчита положително салдо от 259.1 хил. тона, което се дължи единствено на скоковия износ на заварени тръби;

Ако се елиминира влиянието на скрап от черни метали и се отчете външнотърговската дейност с крайна металургична продукция, то износет е 1328.8 хил.т и вносът - 1765.8 хил.т, което определя **отрицателен външнотърговски баланс (салдо) от 437 хил. тона. Този показател през годините се променя, през 2016 год. достига 911.8 хил.т, а през 2015 год. е 586 хил.т.**

Данни за външнотърговския оборот в натура само на **валцувани черни метали** са дадени в таблица 2.6. В тях е отстранено влиянието на следните стоки: чугун, феросплави и скрап.

Общият оборот за валцуваните черни метали, включително заготовки за 2017 год. е 1 868 хил.т – с 431.3 хил.т по-малък в сравнение с 2016 год. Това намаление се дължи, както на намаление във вноса – с 409 хил.т, така и на намаление в износа - с 22.3 хил.т. Тези фактори водят до намаляване на отрицателното салдо до 330 хил.тона, почти с 50%.

Търговският оборот на изделия от ВЧМ през 2017 год. е 855.9 хил.т. За разглеждания период и в тази стокова група се наблюдава намален внос при много висок ръст на износа. В резултат се формира положително търговско салдо от 259.1 хил.т. за първи път от последните пет години.

Таблица 2.6

Въннотърговски оборот на валцувани черни метали и изделия от тях, хил. т

Продукти и изделия от ВЧМ/	2013	2014	2015	2016	2017	2017/16 +/-	2017/16 %
Валцувани черни метали							
- внос (вкл.полупродукти)	1250	1161.3	1388.7	1508	1099	-409	72.9
- износ (вкл.полупродукти)	815.9	858.3	743.2	791.3	769	-22.3	97.2
Общ оборот	2065.9	2019.6	2131.9	2299.3	1868	-431.3	81.2
Салдо (износ-внос)	-434.1	-303	-645.5	-716.7	-330	386.7	46.0
Изделия от ВЧМ							
- внос	288.5	664.2	322.7	447.7	298.4	-149.3	66.7
- износ	118.8	132.9	182.2	252.6	557.5	304.9	220.7
Общ оборот	407.3	797.1	504.9	700.3	855.9	155.6	122.2
Салдо (износ-внос)	-169.7	-531.3	-140.5	-195.1	259.1	454.2	-132.8

Източник: Митническа статистика, НАП

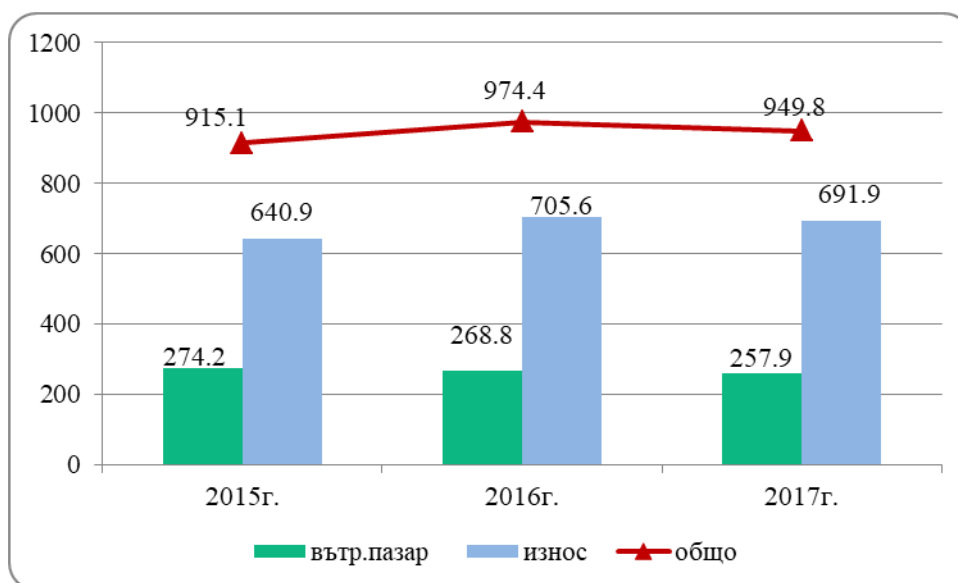
Положителното салдо при изделията не е резултат от дейността на българската металургия(има реекспорт).

2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

В този раздел има данни за общата реализация на произведените в страната металургични продукти и на изделия само от фирми в структурата на БАМИ, като е посочена вътрешната реализация и изнесените метали от същите групи. Тези показатели имат отношение при определяне на реалното вътрешно потребление за съответния период.

През 2017 год. количеството на продажбите на черни метали и изделия от тях за **вътрешния пазар** е 257.9 хил.тона, с тенденция да **намалява плавно** през трите последни години – с около 10 хил.тона на година.

При износа има обратна тенденция на ръст, който за 2016 г. и 2017 г. спрямо 2015 г. се е увеличил съответно с 60 хил.т и 50 хил. тона (фиг.2.17).

Реализация на прокат и изделия от ВЧМ*, 2015-2017 год.

* Фирмени данни

В табл. 2.7 е дадена реализацията на плосък и дълъг прокат през 2017 год. В сравнение с 2016 год. се отчита спад от 3.1 %. Намалява вътрешната реализация на дългите продукти, но се увеличава същата при плоските продукти. Съществена промяна и ръст от 154 % има в износа на плоски ГВ продукти.

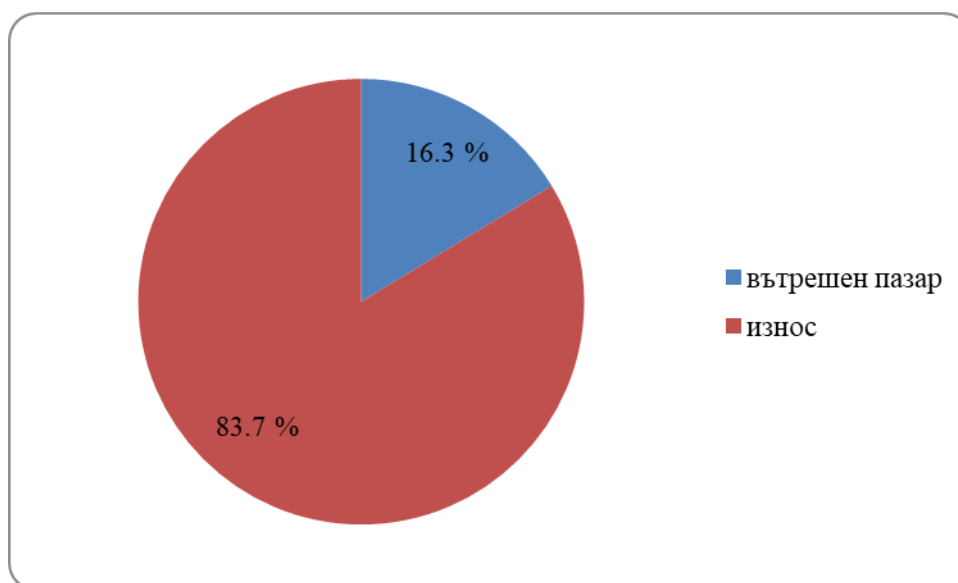
Таблица 2.7

Реализация по видове продукти от черни метали(ВЧМ)

Видове продукция	Износ		Вътрешен пазар		Обща реализация	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Дълъг прокат	494.3	411.0	200.1	180.4	694.4	591.4
Плосък прокат	157.1	241.9	23.0	32.6	180.1	274.5
Общо прокат	651.4	652.9	223.1	213.0	874.5	865.9

Източник: Фирмени данни

Ограниченото вътрешно потребление на произвежданите в страната валцувани черни метали, продукти и изделия от тях определя експортния характер на сектора. Либералната търговската политика и свободен пазар за тези стоки, както в рамките на ЕС, така също в регионален и световен мащаб създават силно конкурентна среда и често има нелоялен внос от трети страни. Това е пречка за реализиране на по-големи количества на вътрешния пазар. **През 2017 год. съотношението износ/вътрешен пазар за основните металургични продукти – плосък и дълъг прокат е 75.4 %/24.6 %** (фиг. 2.18). По-големият износ допринася за високите резултати в общия износ на металургична продукция.

Реализация на продукти от ВЧМ, 2017 год.

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Потреблението на стомана и стоманени продукти е важен индикатор за състоянието на индустрията и създава потенциал за нейното развитие.

Реалното вътрешно потребление /РВП/ на валцувани черни метали и изделия от тях е сумата от реализираната от фирмите продукция на вътрешния пазар и вноса на тези продукти в страната.

Данни за РВП през 2016 и 2017 год. са дадени в таблица 2.8. Внесените количества са по данни от Агенция Митници и НАП, а вътрешната реализация е по информация на български производители. Както е споменато в този материал данните за вноса на изделия в частта на заварените тръби изкривяват картината и реалното потребление. В предходни години внесените големи количества газови тръби не са вложени в икономиката и РВП е завишено. През 2017 год. този фактор не съществува и РВП е достоверно.

През 2017 год. **РВП на стоманени продукти е 1 656.1 хил. т.**, поради причините по-горе се отчита намаление от 86 хил.т спрямо предходната година.

Реално вътрешно потребление(РВП) на стоманени продукти, хил.т

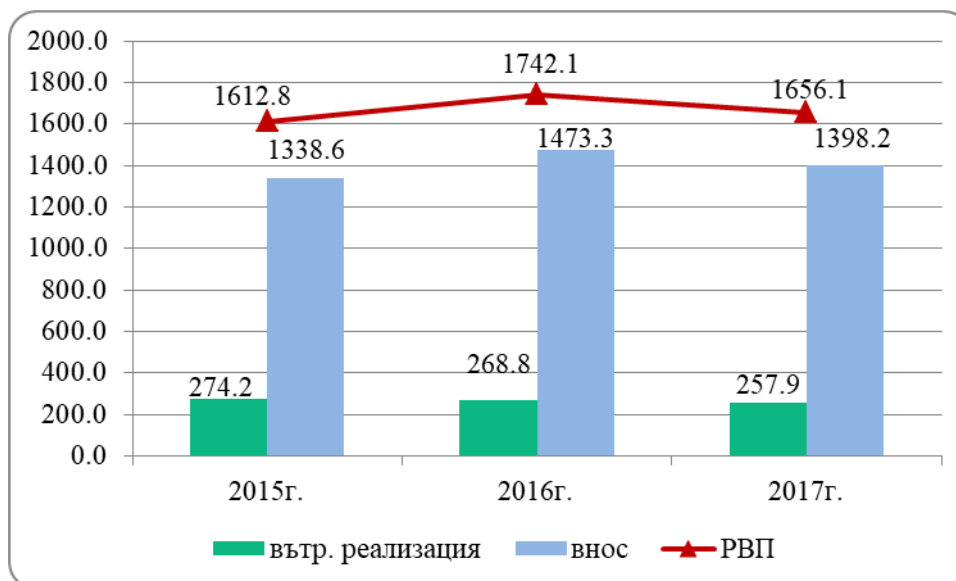
Продукти	2016 г.			2017 г.			2017/2016	
	вътрешна реализация	внос	РВП	вътрешна реализация	Внос	РВП	Разлика	%
Дълъг прокат	200.1	349	549.1	180.4	400.5	580.9	31.8	105.8
Плосък прокат	23	676.6	699.6	32.6	699.3	731.9	32.3	104.6
Общо прокат	223.1	1025.6	1248.7	213	1099.8	1312.8	64.1	105.1
Изделия от ВЧМ	45.7	447.7	493.4	44.9	298.4	343.3	-150.1	69.6
Общо	268.8	1473.3	1742.1	257.9	1398.2	1656.1	-86	95.1

Източник: Митнически данни и НАП (внос)

Фирмени данни (вътрешна реализация)

Ако се елиминира влиянието на изделията (предимно на тръби), то за основните стоманени продукти **РВП** се увеличава спрямо предходната година с **31.8 хил.т** за плоския прокат и с **32.3 хил.т.** за дългия прокат.

Фигура 2.19

Реално вътрешно потребление, 2015-2017 год.

Потреблението на стоманени продукти се изразява и чрез т.нар. видимо потребление (ВП), което се определя по следната формула:

$$ВП = (П + В) - И, \text{ където}$$

ВП – видимо потребление, хил. т

П – произведени стоманени продукти, хил. т

В – внесени стоманени продукти, хил. т

И – изнесени стоманени продукти, хил. т

(без чугун, феросплави и скрап)

През 2017 год. видимото потребление (ВП) на стоманени продукти в България е 1018 хил.т. Спрямо 2016 год. ВП намалява с 439.2 хил.т. Този спад от почти 39 % не е реален, като отново влияние оказват двата фактора: внос на тръби в предходни години и голям износ на същите през 2017 год. Затова изчисленото за 2017 г. ВП не е достоверно.

Таблица 2.9

Видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2012	895.1	1028.8	951.8	972.1	133.5
2013	945.1	1125.9	923.0	1148.0	157.6
2014	1016.2	1487.1	984.9	1518.4	210.8
2015	953.5	1338.6	923.1	1369.0	191.4
2016	1023.2	1473.3	1039.3	1457.2	205.2
2017	946.6	1398.2	1326.8	1018	144.4

Източник: Фирмени данни (производство), митнически данни (внос и износ)

Друг показател за индустриалното развитие на страните е видимото потребление в килограми на глава от населението (ВПГН).

През 2017 год. ВПГН за ЕС (28) е 318.9 кг/човек. В сравнение с предходната 2016 год. се отчита ръст от около 2.3 % .

Същият показател за България е 144.4 кг/човек и представлява 45 % от средното европейски ниво.

Най-високо ВПГН в света за 2017 година имат следните държави:

- Южна Корея – 1 106.3 кг/човек
- Тайван(Китай) – 747.1 кг/човек
- Чехия – 663.3 кг/човек
- Китай – 522.8 кг/човек
- Германия – 508.5 кг/човек
- Япония – 505.5 кг/човек
- Австрия – 460.8 кг/човек

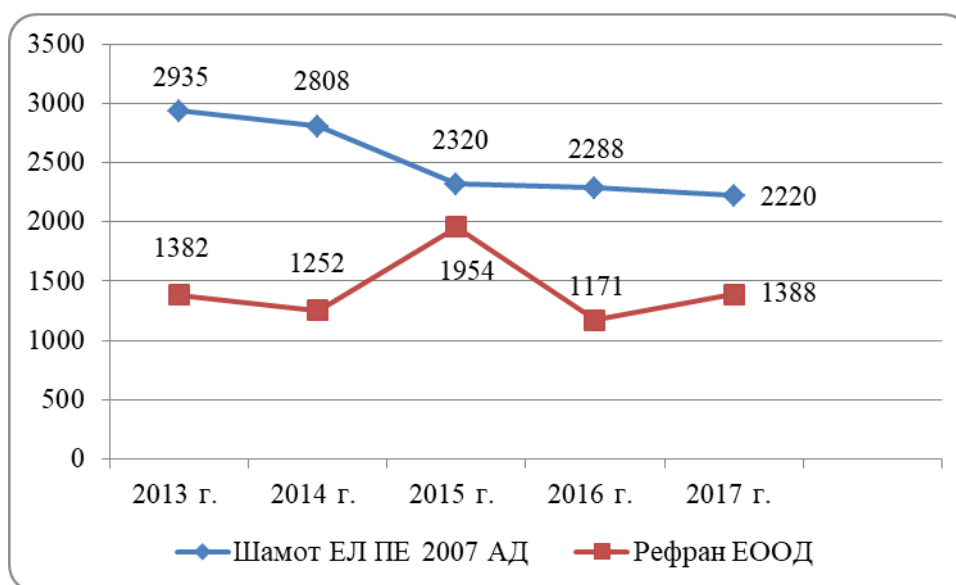
Реалното вътрешно потребление (РВП) и видимото потребление (ВП) на стомана по принцип имат близки, но различни стойности. Дължи се на влиянието на различни фактори, като складови наличности в производители и потребители, реекспорт на метали и други. Но и двата показателя отразяват съществуващата тенденция - на спад или ръст в потреблението.

През 2017 год. световното потребление на стомана е 1 587.4 мил. тона, със 71.4 млн.тона повече от 2016 г. при ръст от 104.5 %. За същата година потреблението в ЕС е 162.3 хил. тона, увеличава се с 3.9 млн.тона и има ръст от 102.4 %. Темпът на растеж в ЕС е по-нисък от средния показател за света.

2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ

Производството на огнеупори и огнеупорни изделия е дейност, пряко свързана с металургичната индустрия. Основни доставчици на огнеупорни материали за облицовка и обмазване на пещите и съоръженията за топене, съхраняване и разливане на течния метал са фирмите “Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД и “Рефран” ЕООД, членове на БАМИ. Данни за произведените от тях огнеупори и огнеупорни продукти са дадени на фигурата по-долу.

Фигура 2.20

Производство на огнеупорни материали, тона

Количество произведени огнеупорни материали през 2017 г. от предприятията в състава на БАМИ е 3608 тона, увеличава се спрямо предходната година със 149 тона (4.3%). Производството в „Шамот Ел Пе” АД се запазва близко до нивото на 2016 година. В „Рефран” ЕООД се увеличава с 218 тона (18.5%), като се разширява производствената гама и се увеличава броя на заетите лица. Предприятието се специализира към производство на високо технологични огнеупорни продукти и по-висока добавена стойност. През годината стартира изпълнението на проекти по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и „Развитие на човешките ресурси“ от програмен период 2014 – 2020. Закупен е рентгенов спектрофотометър за определяне на химическия състав на суровините и готовата продукция. С това се гарантира високото качество на произвежданите огнеупорни материали, предназначени основно за пещните агрегати в сектор енергетика и металургия.

Огнеупорните материали, произвеждани от членовете на БАМИ се предназначени предимно за потребители в страната, продукцията се реализира на вътрешния пазар.

2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ

Съгласно класификацията на икономическите дейности (КИД-2008) в КОД 24.Производство на основни метали влиза и дейност 24.5 Леене на метали. Металургията и металолеенето имат общи характеристики по отношение на използваните суровини, технологии, процеси и съоръжения. Затова са обединени в един код по стандартната национална, европейска и световна класификация. Предприятията имат идентични проблеми, задачи и цели, за тях се прилага еднакво национално и европейско законодателство.

Поради наследената от миналото икономическа структурата част от леярските предприятия в страната се определят като дейност от общото машиностроене. Включването им към състава на БАМИ е постоянна задача и предпоставка да се подобри цялостното отразяване на сектора в този годишник, да има съответствие с европейските критерии и показатели от дейността.

В страната има мощности за метални отливки с капацитет, надвишаващ вътрешните потребности. Тези предприятия работят както за националния пазар, така и за износ. Осигуряват резервни части под формата на отливки или обработени детайли за различни сектори на икономиката и бита, изработват се части за метални съоръжения, свързващи елементи и др.

От действащите големи мощности за леене на метали редовни членове на БАМИ са следните фирми: Берг Монтана Фитинги ЕАД, ВМВ Метал ЕООД (Чугунолеене Ихтиман), ИПО ООД, Леяро ковашки машиностроителен комплекс АД, Чугунолеене Първомай АД и ГЕС Трейдинг ООД.

„Берг Монтана Фитинги” ЕАД, гр. Монтана е специализирано предприятие за производство на фитинги, работи изключително за пазарите на ЕС.

„ИПО” ООД, гр. Карлово е производител на единични, малки и средни серии детайли от черни и цветни метали, с последваща частична или цялостна механична обработка на отливката. Продукцията е предимно за българския пазар, изработват части за подмяна и ремонти на машини и съоръжения в индустрията, включително металургията.

„ВМВ Метал” ЕООД управлява, организира и развива производството на отливки и изковки от чугунолеярен завод, гр.Ихтиман и от „Леяро ковашки машиностроителен комплекс” АД, гр.Радомир. Предприятията са в процес на продуктово реструктуриране и подобряване на съществуващите технологии и съоръженията.

Данните на НСИ за показателите от дейност **24.Производство на метали** включват тези на черната металургия (24.1, 24.2 и 24.3), цветната металургия (24.4) и **24.5.Леене на метали**.

Общите показатели за металургичния сектор - КОД 24 и техните стойности само за 24.5 **Леене на метали** за две последователни години са представени в табл. 2.10.

Таблица 2.10

Показател	2015 г.	2016 г.	Промяна, %
Произведена продукция, млн.лева			
- общо КОД 24	7 412	6 779	92
<i>в т.ч. 24.5 Леене на метали</i>	193	217	112
Добавена стойност, млн.лева			
- общо КОД 24	677	846	125
<i>в т.ч. 24.5 Леене на метали</i>	62	79	128
Добавена стойност на един зает, хил.лв			
- общо КОД 24	57	66	116
<i>в т.ч. 24.5 Леене на метали</i>	17	22	129
Разходи на работодателя за 1 отработен час			
- общо КОД 24	10.78	11.51	107
<i>в т.ч. 24.5 Леене на метали</i>	6.61	5.42	112
Брой заети лица в 24.5 Леене на метали	3694	3698	+ 4

От таблицата е видно, че показателите при леенето на метали в сравнение с общите за металургията имат по-ниски стойности, но са с ясно изразена тенденция да **нарастват значително, над средните за сектора нива**. Специфичната характера на процесите и получаваните продукти в различните металургични производства не предполага изравняване на тези показатели, но промените в металолеенето са много положителни и темпът на растеж е доказателство за тяхното развитие.

Броят на заетите лица в сектора вече няколко години не се променя, назначените по трудов договор са около 3 700 души. През 2016 г. **средната работна заплата (СРЗ) се повишава със 112 %** и достига 827 лева/месец, малко под средната стойност в преработващата промишленост (846 лева/месец).

Съгласно последните данни на Евростат (НСИ) за **2016 год.** в ЕС(28) произведената продукция при леенето на метали е 36.6 млрд.евро и има 12 % дял от общото производство на основни метали (310 млрд.евро) при годишен спад от 4 %.

В България дялът на леенето на метали от общата продукция на металургичния сектор представлява 3 % (109 млн.евро), като отчита **ръст спрямо предходната година от 112 %**.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветната металургия е важен сектор от българската преработваща промишленост и има добри позиции сред на производителите в ЕС на мед, цинк, олово, сплави и изделия от тях.

2017 год. се характеризира с устойчиво производство и ръст на базовите цветни метали и метални продукти.

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

Анодна/електролитна мед се произвежда само в Аурубис България АД. Компанията е част от интегрираната група Аурубис АД – най-големият производител на катоди в Европа и световен лидер в преработката на мед.

Основната производствена дейност на „Аурубис България” АД обхваща преработката на медни концентрати и метални отпадъци до анодна и катодна мед, като в съпътстващи процеси при които се получават странични продукти (сярна киселина, шлам от благородни метали, фаялит).

Медодобивният завод в България е построен през 1958 год. и се състои от четири основни производствени единици: металургично производство, рафинерия за катодна мед, производство на сярна киселина и обогатителна фабрика.

За периода от приватизацията на компанията през 1997 год. до края на 2017 год. за модернизация на производството и опазване на околната среда са инвестирани над 1.1 млрд.евро.

През 2017 год. продължи изпълнението на планираната инвестиционна програма „Аурубис България Спектър 2018” на стойност 180 млн.евро.

Вложени са значителни средства (над 22 млн.евро) за изграждане на: резервна анодна пещ, оборудване и подобрения за повишаване ефективността на системата за третиране на серните газове и производството на сярна киселина, модернизация на енергопреносната и енергоразпределителната система на предприятието, съоръжения за съхранение и товарене на концентрати на порт Бургас и др. Започна реализацията на проект за охлаждане на шлаките в кофи с цел подобряване на работната среда и процеса на флотация.

През 2017 год. завърши изграждането на ново депо за фаялит.

Данни за преработените концентрати и скрап при производството на анодна и електролитна мед за периода 2013 г. – 2017 г. са представени в таблица 3.1 и на фиг.3.1.

Таблица 3.1

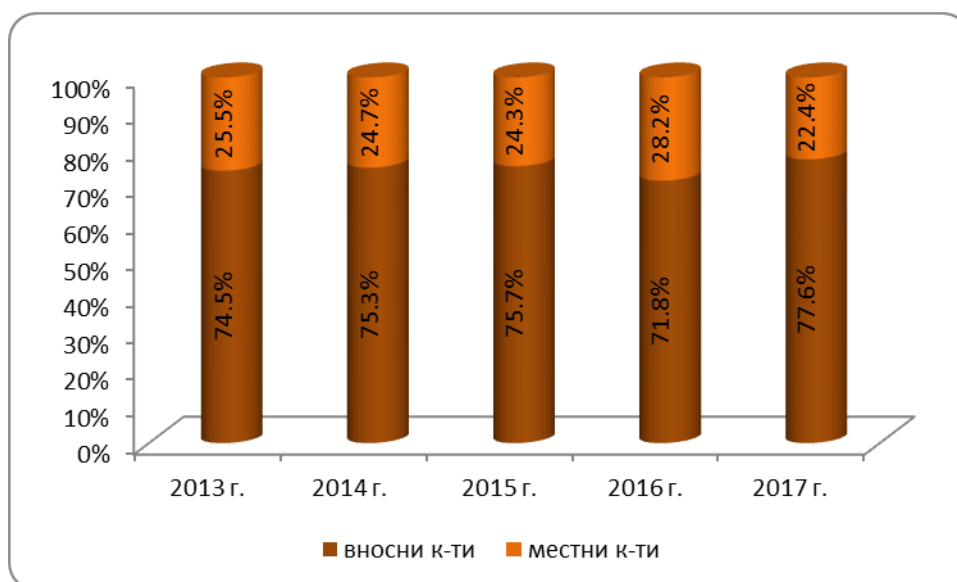
Преработени суровини при производството на анодна и електролитна мед

Продукт	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Концентрати, т	1 227 926	1 165 484	1 203 248	1 055 636	1 357 144	301 508	128.6
- съдържание на мед, %	24.06	25.20	24.57	23.69	24.00	0.31	101.3
- метално съдържание, т	295 435	293 718	295 690	250 080	325 754	75 674	130.3
в т.ч.: във вносни	220 128	221 299	223 942	179 507	252 751	73 244	140.8
в местни	75 307	72 419	71 748	70 573	73 003	2 430	103.4
Скрап (закупен), т	60 320	62 280	56 168	51 768	52 507	739	101.4

Източник: Фирмени данни.

През 2017 год. са преработени 1 357 144 т медни концентрати, с 28.6 % повече от 2016 год. В тях се съдържат 325 754 т мед. Съотношението между преработените вносни и местни първични суровини през 2017 г. е 4:1 (фиг. 3.1.). Местните концентрати се променят незначително и ръстът е за сметка на увеличаване вноса. В сравнение с предходната година относителния дял на вносните концентрати нараства с 5.8 %.

Фигура 3.1

Преработени концентрати, т. метал

В съответствие с политиките за кръгова икономика и ефективно оползотворяване на суровините фирмата се стреми да увеличава количествата на преработения меден скрап, който през 2017 год. представлява 13.9 % от общия метал.

Производството на анодна и електролитна мед за периода 2013 г. – 2017 г. е представено в таблица 3.2 и на фиг. 3.2.

Таблица 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, тона

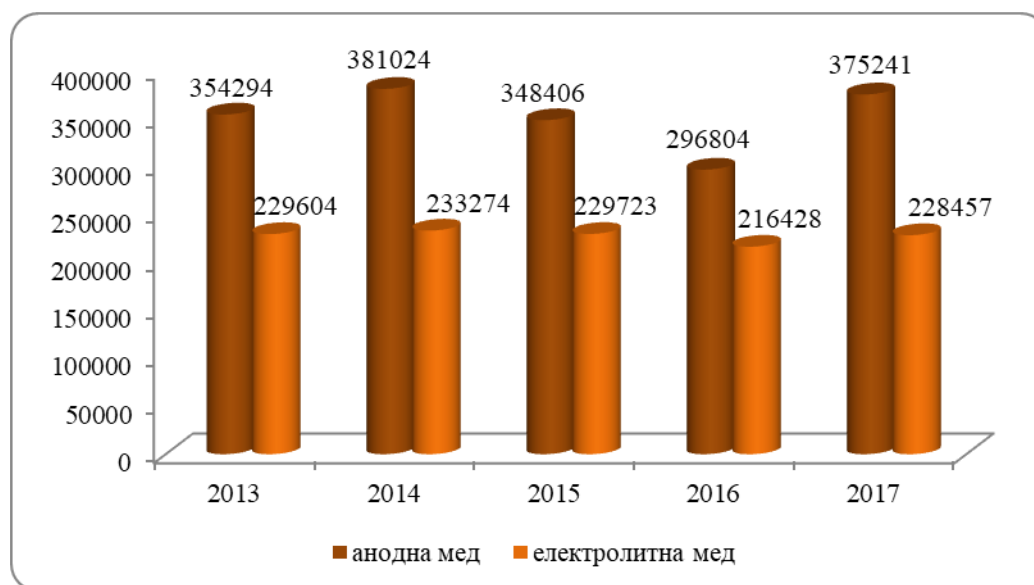
Продукт	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Анодна мед	354 294	381 024	348 406	296 804	375 241	78 437	126.4
Електролитна мед	229 604	233 274	229 723	216 428	228 457	12 029	105.6

Източник: Фирмени данни.

В резултат на извършен мащабен ремонт на основните металургични мощности през 2017 год. бяха преработени по-големи количества медни концентрати и меден скрап. Производството на анодна мед нараства с 26.4 %, а електролитната мед - с 5.6 %.

При оползотворяването на съдържащата се в концентратите сяра са произведени 1 394 969 т сярна киселина - с 26.7 % повече от 2016 год.

Фигура 3.2

Производство на анодна и електролитна мед 2017г., тона

Аурубис България е значим производител на мед в рамките на ЕС и света. През 2017 год. общото количество на рафинирана мед също нараства, в света - с 0.6 %, в ЕС – с 2.1 % и световното производство достига 23.5 млн.тона.

Количествата по региони са представени в таблица 3.3 и фиг.3.3.

Таблица 3.3

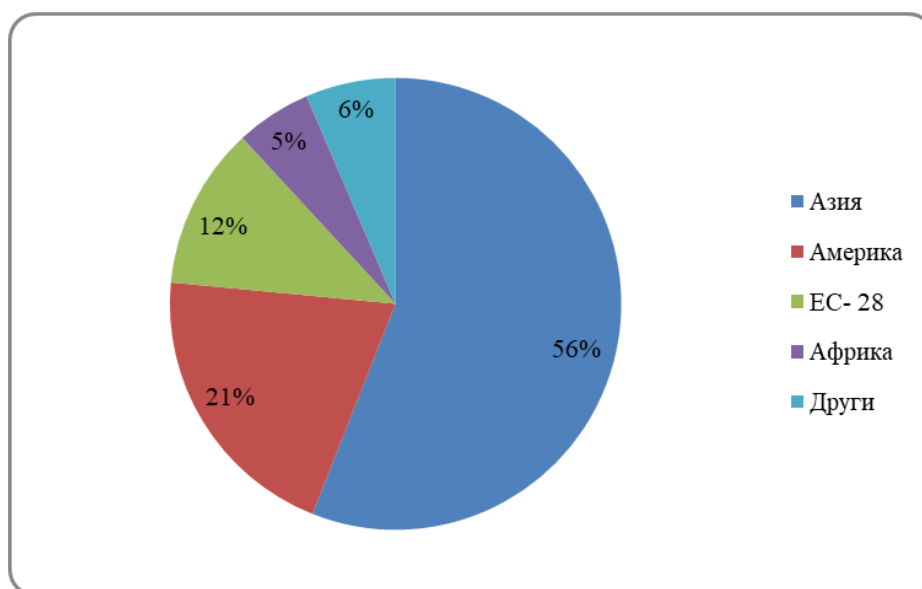
Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
				+/-	%
Азия	12 004	12 703	13 166	463	103.6
Америка	5 217	5 214	4 821	-399	92.5
Европа	3 757	3 714	3 853	139	103.7
в т.ч.ЕС- 28	2 731	2 674	2 730	56	102.1
Африка	1 382	1 257	1 274	17	101.4
Други	510	475	394	-81	82.9
Общо	22 870	23 363	23 508	145	100.6

Източник: ICSG

Данните показват, че Азия трайно е с най-голям относителен дял в световното производство (56 %) и отчита ръст от 3.7 % (при 5.6 % през 2016 г.). Следва Америка с дял от 21 %, но със спад от 7.5 %. **Европа** заема трето място с дял от **16.4 %** и **увеличение от 3.7 %**. Само в рамките на **Европейския съюз** производството през 2017 год. нараства с 2.1 % и представлява **12 %** от световното производство на рафинирана мед.

Фигура 3.3

Световно производство на електролитна мед (по региони), 2017 г., %

Произведената в България електролитна мед през 2017 год. е 0.97 % от световния добив и **8.37 %** от тази в ЕС (28) при съответно 0.93 % и 8.01 % през 2016 год. **Анодната мед** има по-висок дял - 1.96 % от световното и 16.5 % от това на ЕС.

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

В България има изградени металургични мощности за производство на блоково олово и оловни сплави на основата на първични суровини (концентрати) и от различни видове оловосъдържащи отпадъци.

„КЦМ”АД е единственото предприятие в страната и водеща компания в Югоизточна Европа и Черноморския регион със специализация в производството на олово и цинк предимно от първични суровини. Компанията е част от „КЦМ 2000” АД, една от най – големите индустриални групи в България.

За да запази лидерските си позиции предприятието непрекъснато инвестира в проекти за подобряване на енергийната ефективност, качеството, екология, условия на труд и иновативни технологии. През 2017 година продължи усвояването на новите мощности и подобряване на показателите на **инсталацията за производство на олово**. Изпълниха се и нови проекти на стойност 20 075 хил.лева. за обекти, като:

- Активирана очистка на кобалт и никел;
- Подмяна на барабан охладител ADE 510;
- Газифициране на КБП 1, 2, 3 и купелационна пещ в Рафинация ООП;
- Изграждане на инсталация за „Сухо почистване“ в Ново оловно производство и др.

Данни за преработените първични и вторични суровини при производството на блоково олово са показани в таблица 3.4. и на фиг. 3.4.

Таблица 3.4

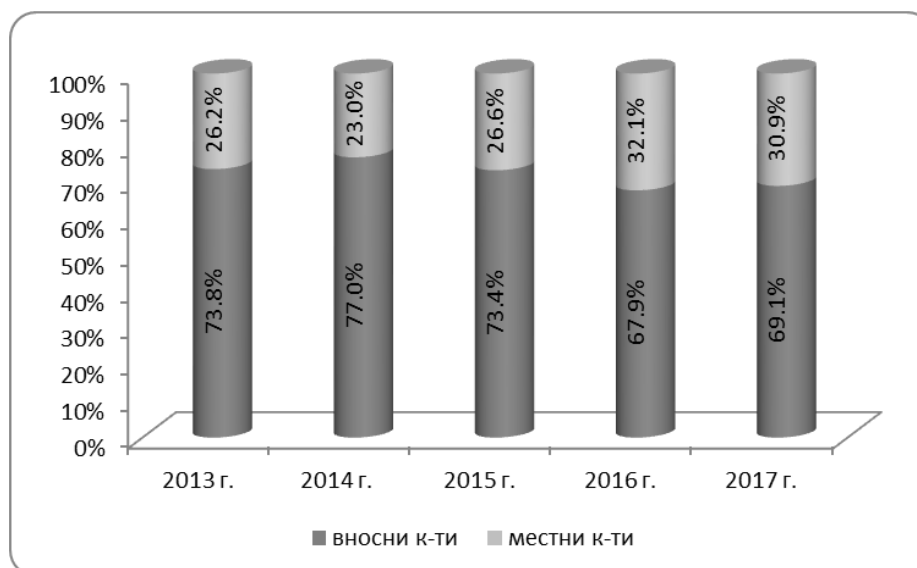
Основни суровини за производството на олово, тона

Продукт	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Метал в концентрати	60 917	67 190	61 908	61 358	52 149	-9 209	85.0
в т.ч.: във вносни	44 931	51 729	45 452	41 670	36 050	-5 620	86.5
в местни	15 986	15 461	16 456	19 688	16 099	-3 589	81.8
Отпадъци/полупродукти(външни)	12 341	11 824	20 604	11 235	15 849	4 614	141.1

Източник: Фирмени данни.

През 2017 год. преработените първични суровини – концентрати намаляват за сметка увеличаване дялът на вторичните продукти. Местните концентрати са около 30 % от общата суровина (фиг.3.4). За последните години има тенденция този дял да нараства в резултат на нови инвестиции за развитие на минния добив в района на Родопите.

Новата оловна инсталация дава възможност да се преработват по-големи количества нестандартни оловни суровини, полупродукти и отпадъци. За 2017 г спрямо предходната отпадъците са с **4 614 т повече и представляват 23.3 %** от оловните суровини (15.5 % са през 2016 год.).

Преработени концентрати, т. метал

Вторични суровини, включително акумулаторни отпадъци се преработват и в Монбат Рисайклинг и ЕЛБАТ до олово и оловни сплави.

Най – голям производител на оловни акумулаторни сплави в страната е „Монбат Рисайклинг” ЕАД. Същите се използват в рамките на групировката за производството на крайна продукция – оловни акумулаторни батерии.

В „ЕЛБАТ” АД се инвестира в нова мощност за разширяване на производството, с което общият капацитет се увеличи около 3 пъти.

В резултат на тази политика на металургичните фирми за ресурсна ефективност и кръгова икономика расте дялът на преработените вторични суровини и те вече осигуряват над 40 % от произведеното в страната олово.

Данни за общото производство на олово, включително акумулаторни сплави от 2013 г. до 2017 г. са представени в таблица 3.5 и на фиг. 3.5.

Таблица 3.5

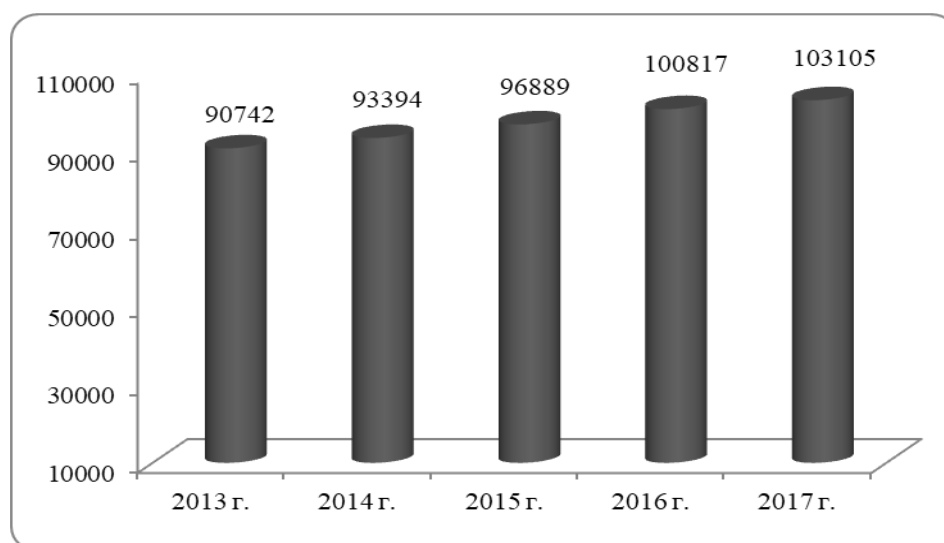
Производство на олово, тона

Продукт	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Олово - първично	71 668	73 064	70 252	69 256	71 653	2 397	103.5
- „КЦМ” АД	71 668	73 064	70 252	69 256	71 653	2 397	103.5
Олово - вторично	19 074	20 330	26 637	31 561	31 452	-109	99.7
„Монбат Рисайкл.” ЕАД	14 904	15 530	16 231	16 581	16 502	-79	99.5
„ЕЛБАТ” АД	4 170	4 800	10 406	14 980	14 950	-30	99.8
Олово - общо	90 742	93 394	96 889	100 817	103 105	2 288	102.3

Източник: Фирмени данни.

През 2017 год. количеството на произведеното олово (първично и вторично) е 103 105 т, с растеж от 2.3 % и основен принос за това има новата инсталация в „КЦМ“ АД.

Фигура 3.5

Производство на олово 2017г.- общо, тона

Световното производство на олово по региони и страните, най-големи производители за последните три години са представени в табл. 3.6 и на фиг 3.6.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

Страна/Регион	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
				+/-	%
Азия	6 672	6 901	7 032	131	101.9
- в т.ч. Китай	4 700	4 665	4 716	51	101.1
- в т.ч. Р.Корея	641	831	820	-11	98.7
Америка	2 002	2 076	1 976	-100	95.2
- в т.ч. САЩ	1 050	1 123	1 006	-117	89.6
ЕС (28)	1 798	1 757	1 804	47	102.7
-в т. ч. Германия	378	339	354	15	104.4
Други	500	508	408	-100	80.3
Общо	10 972	11 242	11 320	78	100.7

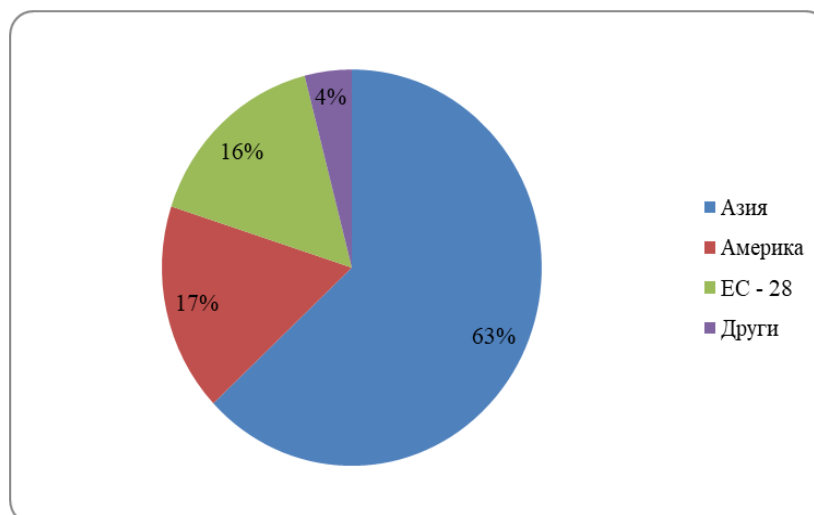
Източник: ILZSG

Азия е с най-голям относителен дял в световното производство (63 %) и ръст от 1.9 %. Той се дължи на увеличеното производство в Китай – най-големия производител на олово в света. През 2017 год. в Америка се отчита намаление на производството с 4.8% главно поради спада в САЩ – с 10.6%. Намалява и регионалният относителен дял от 18.6 % през 2016 г до 17 % през 2017 г.

ЕС(28) заема трето място в световното производство на олово с дял от 16 % и прираст от 2.7% спрямо предходната година.

Най-голям производител в ЕС(28) традиционно е Германия с относителен дял 19.6 %. и в сравнение с 2016 год. производството нараства с 4.4%. Великобритания заема втора позиция със 17.6 %, Италия има дял от 10.4 % .

Фигура 3.6

Световно производство на олово (по региони), 2017 г., %

Произведеното в България общо олово през 2017 год. представлява 0.91 % от световното и **5.72 % от това на ЕС (28)** при 0.905 % и 5.75 % за 2016 год.

По обем на произведеното олово **България е на седмо място от страните-производители в ЕС** (на 8-мо през 2016 г).

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

КЦМ АД, гр.Пловдив преработва и цинкови концентрати, цинк-съдържащи полупродукти и вторични суровини до блоков цинк и цинкови сплави.

Като съпътстващи продукти се получават и редица други редки и благородни метали и химически продукти (сярна киселина, кадмий, телур, бисулфит, злато, сребро).

Преработеният метал в местни и вносни концентрати и вложените вторични суровини/скрап при производството на цинк са показани на таблица 3.7.

Таблица 3.7

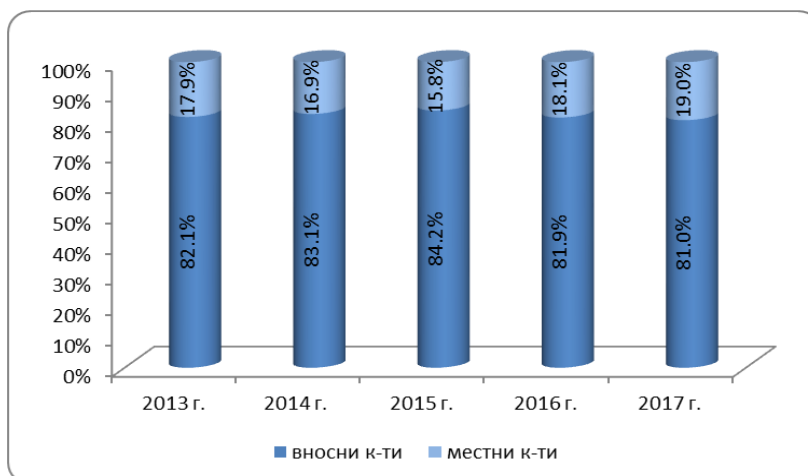
Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Метал в концентрати, в т.ч.:	66 894	66 685	68 043	63 011	57 307	-5 704	91.0
- вносни	54 902	55 386	57 260	51 596	46 421	-5 175	90.0
- местни	11 992	11 299	10 783	11 415	10 886	-529	95.4
Преработен външен отпадък	11 363	13 193	11 983	16 802	16 226	-576	96.6

Източник: Фирмени данни

През 2017 год. са преработени концентрати, съдържащи 57 307 т цинк - с 5 704 т. по - малко (9 %) от предходната година, а преработените вторични суровини се запазват. Цинкът в местните концентрати представлява **19 % от общото количество на метала във вложените концентрати**, през последните години това съотношение се запазва.

Фигура 3.7

Преработени концентрати, т. метал

Данните за производството на цинк през последните пет години са показани в таблица 3.8 и на фиг. 3.8.

Таблица 3.8

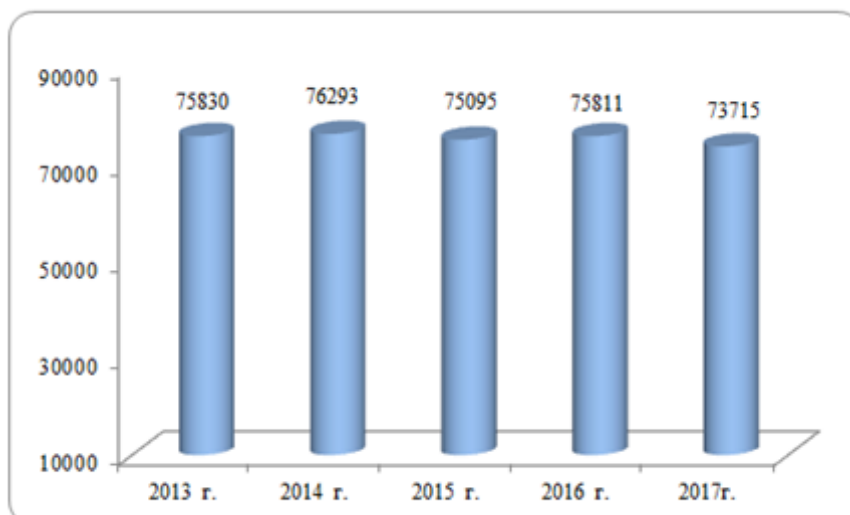
Производство на цинк, тона

Продукт	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Цинк - общо	75 830	76 293	75 095	75 811	73 715	-2 096	97.2

Източник: Фирмени данни

През 2017 год. са произведени 73 715 т цинк, с 2 096 т по-малко от предходната година,

Фигура 3.8

Производство на цинк 2017 г., тона

В таблица 3.9 и на фигура 3.9 е представено производството на цинк в света по региони, в т.ч. най-голям производител, относителен дял и ръст/спад спрямо предходната година.

Таблица 3.9

Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
				+/-	%
Азия	8 833	9 070	9 128	58	100.6
в т.ч. Китай	5 860	6 274	6 220	-54	99.1
ЕС (28)	2 084	1 995	1 989	-6	99.7
в т.ч. Испания	509	507	507	-	100.0
Америка	1 779	1 717	1 641	-76	95.6
в т.ч. Канада	683	691	608	-83	88.0
Други	955	957	966	9	100.9
Общо	13 656	13739	13 724	-15	99.9

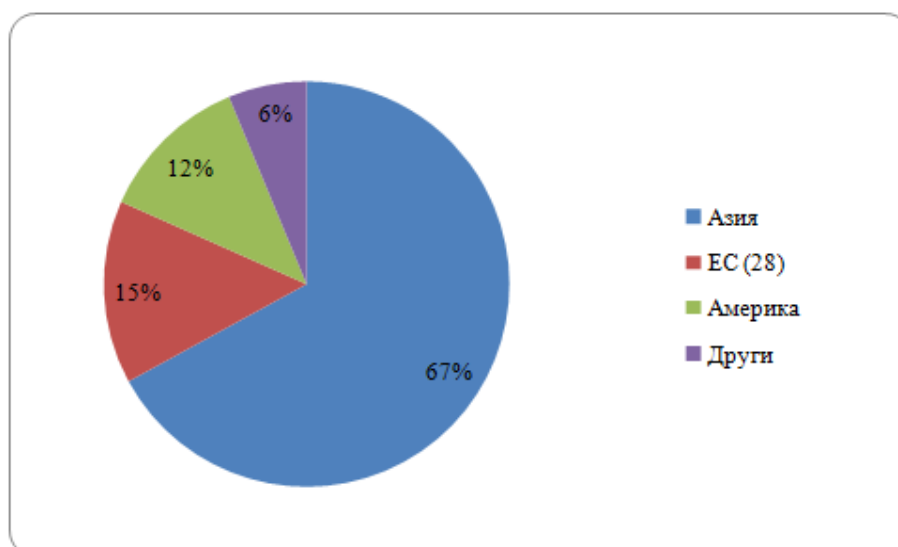
Източник: ILZSG

През 2017 год. добивът на цинк в света се запазва на нивото от 2016 год. **Азия е с най-голям дял в световното производство (67 %)**, но с минимален ръст от 0.6 %. Изключително зависи от **Китай - водещ производител на цинк в света с дял от 45.3 %**. През 2017 год. Китай отчита спад от 0.9 %.

ЕС(28) заема второ място с дял от 15 %, намаление от 0.3 %. Най-значим дял има Испания - 25.5%, следват Финландия с 14.1% и Холандия с 13.2 %.

На трето място е Америка с 12 % относителен дял, но също се наблюдава спад с 4.4 % . Дължи се на намаляване на производството в Канада и Перу.

Фигура 3.9

Световно производство на цинк (по региони), 2017 г., %

Относителният дял на произведения в **България цинк** представлява 0.54 % от световния добив и **3.7 % от общото производство в ЕС(28)**.

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Важна част от технологичните процеси при производството на основните цветни метали (мед, цинк и олово) е оползотворяването на съдържащите се други метални и неметални компоненти, които остават в технологични газове, води или твърди странични продукти. При тяхната преработка се произвеждат съпътстващи метали и стокови химически продукти, които повишават ефективността на производство, водят до опазване на околната среда.

Добивът на благородни, съпътстващи метали и химически продукти се осъществява по технологични схеми в мощности към основното производство, като обема на тяхното производство зависи от съдържанието им основните първични суровини (концентрати).

Данни за производството на благородни и съпътстващи метали и химически продукти са посочени в таблица 3.10.

Таблица 3.10

Производство на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти(т, кг)

Продукт:	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	411	382	344	362	333	-29	92.0
Сребро, кг	55 637	50 200	37 955	52 526	53 053	527	101.0
Сребърни изделия, кг	5 474	4 838	2 785	2 445	2 764	319	113.1
Злато, кг	278	278	211	212	249	37	117.5
Златни изделия, кг	26	32	41	82	54	-28	65.9
Телур, кг	5 014	4 932	4 046	4 479	5 095	616	113.8
Натриев сулфат, т	1 846	1 520	1 372	342	1 747	1 405	510.1
Сярна киселина, т	1352588	1309063	1340843	1209594	1532099	322 505	126.7

Източник: Фирмени данни

От таблицата е видно, че през 2017 год. произведените количества благородни метали (сребро, злато) и телур нарастват, а кадмия намалява.

Голяма част от инвестициите са свързани с обекти за оползотворяване на съпътстващите продукти и съдържащата се в концентратите сярна до сярна киселина. През 2017 год. е произведена в повече **322.5 хил.т сярна киселина**, като ръст отчитат както в медно, така и в оловно-цинково производство.

3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

На основата на мед, цинк, олово, алуминий и техните сплави се произвеждат различни метални продукти и изделия с висока добавена стойност (листа, ленти, фолио, тръби, профили и др.).

През 2017 год. общото количество прокат от цветни метали нараства с 11.9 %, в резултат на значителното увеличение на **проката от тежки цветни метали (ТЦМ) – растеж от 24.5 %** и е най-високо постижение за последните пет години. **Алуминиевият прокат нараства с 3.6 %** (табл. 3.11).

Прокатът от ТЦМ представлява 44.1 % от общото количество, а този на алуминий и алуминиеви сплави е 55.9 % (60.4 % през 2016 г.).

Таблица 3.11

Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

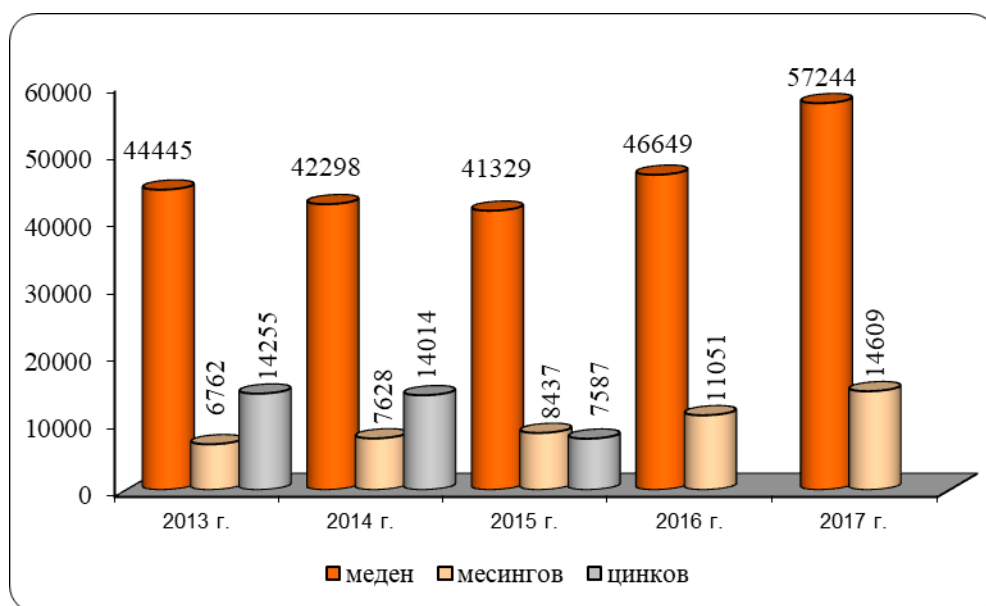
Продукт	2013	2014	2015	2016	2017		Разлика 2017/2016	
						%	+/-	%
Прокат от ТЦМ и сплави	65 462	63 940	57 353	57 700	71 853	44.1	14 153	124.5
в т.ч. меден	44 445	42 298	41 329	46 649	57 244	35.1	5 595	122.7
месингов	6 762	7 628	8 437	11 051	14 609	9.0	3 558	132.2
цинков	14 255	14 014	7 587	-	-	-	-	-
Алуминиев прокат - общо	76 875	83 886	83 184	87 976	91 126	55.9	3 150	103.6
в т.ч. -„Алкомет” АД	60 960	64 790	64 894	65 646	67 096	41.2	1 450	102.2
-„ЕТЕМ България” АД	14 609	18 023	17 300	21 122	22 820	14.0	1 698	108.0
-„ПИХ Индъстри”АД	1 306	1073	990	1 208	1 210	0.7	2	100.2
Общо:	142 337	147 826	140 537	145 676	162 979	100.0	17 303	111.9

Източник: Фирмени данни

Основен производител на продукти от тежки цветни метали и сплави в страната е „София Мед” АД. Предприятието е част от „Елвал Халкор”, която обединява фирмите от холдинга на „Виохалко” за валцовани и пресовани продукти от мед, медни сплави, медни кабели и алуминиеви продукти.

Портфолиото на „София Мед” АД съдържа широка гама валцовани и пресовани продукти (листове, ленти, кръгове, дискове, шини, пръти и профили), които се използват в строителството, машиностроенето, електротехниката и други сектори на преработващата промишленост.

На фиг.3.10 са представени количествата произведен прокат от тежки цветни метали (ТЦМ) и сплави по видове през периода 2013 г.– 2017 г.

Производство на прокат от ТЦМ, тона

Данните показват, че през 2017 год. производството на меден валцов и пресов прокат нараства общо с 22.7 %. По-висок ръст има валцовия прокат - с 28 %, на пресовия е 15.8 %.

Продуктите от месинг са само валцови и за посочения период има увеличение повече от два пъти, за 2017 год. е постигнат ръст от 32.2%.

Съотношението на произведения меден към месингов прокат през 2017 год. е 79.7 % към 20.3 %, с променя се в полза на месинговия (80.8% към 19.2% през 2016 год.).

Валцованите продукти са 67.2 % от общия обем на проката от ТЦМ.

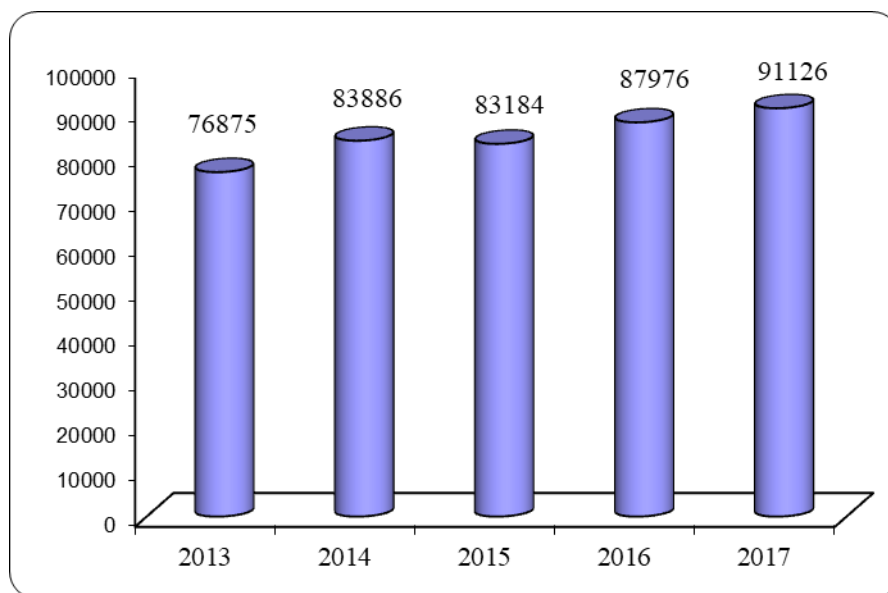
За производство на прокат от ТЦМ се използва електролитна мед и цинк, както и вторични медни суровини. За 2017 год. са преработени 15 559 т. скрап - с 35.6 % по-вече от 2016 год.

През 2017 год. в „София Мед” АД са инвестирани 13.2 млн.лева. По-значими проекти, които са реализирани в предприятието са:

- Модернизация на Линия за непрекъснато отгряване в защитна атмосфера Юнкер 1300;
- Модификация на линия за фрезование на рулони;
- Модернизация на газова пещ за отгряване на балванки.

Алуминиев прокат се произвежда основно в „Алкомет” АД, гр. Шумен и „ЕТЕМ България” ЕАД, гр. София; в „ПИХ Индъстри” АД, гр. Русе се произвеждат алуминиеви тръби. На фиг.3.11 са показани общите количества на произведената продукция.

Фигура 3.11

Производство на алуминиев прокат, тона

„Алкомет” АД е водещ производител на алуминиеви продукти и изделия на Балканския полуостров, най-голямата и единствена компания в страната с мощности за производството на както на пресови (тръби, пръти и профили), така и на валцови (ленти, листове и фолио) продукти от алуминий и сплави.

През 2017 год. в предприятието са произведени 67 096 т прокат, с 1 450 т повече в сравнение с 2016 год. Продуктите на Алкомет представляват **73.6 % от общото количество алуминиев прокат** в страната.

Съотношението между валцов и пресов прокат е 66.8 %/33.2 %, увеличава се дялът на валцовия (68 % /32 % през 2016 г.).

През 2017 год. в „Алкомет” АД са направени инвестиции на стойност **30.16 млн.лева**. Основна част от тях (около 28 млн.лева) са вложени в новия валцов цех - за сграда, студеновалцов стан, шлайф отделение, филтърна система за валцовачно масло, пещи за отгряване на рулони и др.

В предприятието са преработени 6 543 т алуминиеви отпадъци (със 17.1 % повече от 2016 год.).

„ЕТЕМ България” АД произвежда дълъг (пресов) прокат - различни видове алуминиеви профили и архитектурни конструкции, предимно дограми и фасадни елементи за строителството. От няколко години фирмата е сертифициран производител на **изделия за автомобилостроенето, които вече представляват около 30 % от продукцията** и се ползват от големите автомобилни компании в света.

През 2017 год. относителният дял на „ЕТЕМ България” АД от общото производство на алуминиев прокат е 25 % (24 % през 2016 г.). В сравнение с предходната година производството отчита ръст от 8 %.

Устойчивото развитие на фирмата се постига чрез инвестиции за модернизация и разширение на мощностите, усвояване на иновативни технологии и нови продукти, ръст в капацитета и асортимента. **През изминалата 2017 год. са реализирани проекти на стойност 11 млн.лева.**

В „ПХХ Индъстри” АД се произведени 1200 т заварени алуминиеви тръби.

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Българските металургични предприятия разполагат с мощности за преработка на отпадъци от цветни метали и техните сплави от бита, строителството и индустрията. Тяхната влагане в производството подобрява икономическите показатели, опазването на околната и работна среда и води до намаляване на енергопотреблението в сектора.

Данни за общото количество на преработените отпадъци от цветни метали (в метално съдържание) за периода 2013 - 2017 год. от фирмите в структурата на БАМИ са представени в таблица 3.12.

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък	Общо					Разлика 2017/2016	
	2013	2014	2015	2016	2017	+/-	%
Медни	75 183	78 576	75 903	62 942	68 066	5 124	108.1
Оловни	33 516	34 317	46 754	44 230	48 745	4 515	110.2
Цинкови	11 363	13 193	11 983	16 802	16 226	-576	96.6
Алуминиеви	15 682	15 717	18 277	14 615	11 793	-2 822	80.7
Общо от цв.метали	135 744	141 803	152 917	138 589	144 830	6 241	104.5

Източник: Фирмени данни

Данните показват ръст в обем на преработените отпадъци през 2017 год. спрямо предходната с 4.5 %. Медните отпадъци са с 5 124 т повече и са вложени в прокат и изделия, а оловните - с 4 515 т. в производството на олово и сплави.

Алуминиеви отпадъци се влагат в производството на заготовки и следваща преработка да прокат в Алкомет АД, така и за производство на **алуминиеви сплави в „Стам Трейдинг” АД**. Значителна част се изнася (над 20 хил.тона).

През 2017 г. са произведени 4 170 т алуминиеви сплави. Наблюдава се тенденция да намаляват преработените в страната алуминиеви вторични суровини и да нараства техния износ. Така за 2017 г. количествата за преработка намаляват с 2 822 т, както и цинковите с 576 т.

3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветните метали и техните продукти са борсови стоки и се търгуват по цени на световните метални борси, предимно на Лондонска метална борса (ЛМБ). На фигурите по - долу е представена динамиката в цените на основните базови метали за периода от м.януари до м.декември 2017 год., взети от официалните публикации на ЛМБ.

Фигура 3.12

Цени на ел. мед (USD за тон)

През първо полугодие на 2017 г. цените на електролитната мед се задържат на постоянни нива в порядъка на 5 500 и 6000 дол/тон. От III-то трим. започва ръст, който в края на годината достига до над 25 % (фиг.3.12). Около тези нива и ръст от около 1000 дол/т е цената и от началото на 2018 год. до сега.

Фигура 3.13

Цени на олово (USD за тон)

На фиг.3.13 е показана динамиката в цените на рафинираното олово за цялата 2017 г.. След относително задържане в началото на годината и спад в средата на периода, следва покачване с умерени темпове. Разликата между максималната и минимална средно месечна цена за едногодишния период е около 370 дол/т, промяна в порядъка на 17 %.

Фигура 3.14

Цени на цинка (USD за тон)

Динамиката при цените на цинк на блок до м.юни (фиг. 3.14) е подобна на оловото – с малки отклонения и относително стабилни стойности в границите на 2550 - 2700 дол./т , след този период цените растат и в края на годината надхвърлят 3000 дол./т.

В сравнение с 2016 год. цените на базовите цветни метали през 2017 год. нарастват. Тази благоприятна пазарна среда се отразява положително на производителите от цветната металургия, стимулира растежа и иновациите.

Българските металургични компании за добив на мед, цинк и олово са нетни износители и имат добри позиции в световния търговски обмен.

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Количествата на внесените цветни метали, сплави и продукти от тях през последните пет години са показани на таблица 3.13.

Таблица 3.13

Внос на основни цветни метали и изделия от тях, тона

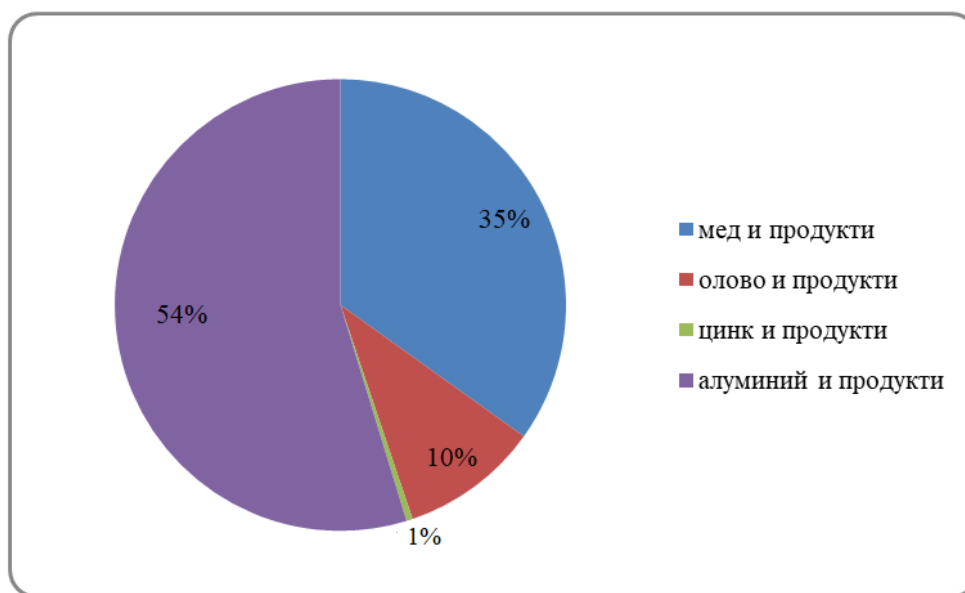
Стоки	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	81 300	86 161	85 908	93 052	108 990	15 938	117.1
Аноди	1 504	924	211	127	1	-126	0.8
Католи,сплави,заготовки	13 921	13 812	12 211	20 498	38 994	18 496	190.2
Скрап	56 040	60 453	59 728	49 543	55 299	5 756	111.6
Пръти и профили	4 415	5 006	5 411	5 632	5 682	50	100.9
Телове	2 600	2 782	4 783	13 613	5 332	-8 281	39.2
Ламарини и фолио	1 521	1 416	1 594	1 292	1 334	42	103.3
Гръби	1 299	1 768	1 970	2 347	2 348	1	100.1
Олово, общо, в т.ч.	34 932	29 262	25 181	35 463	31 059	-4 404	87.6
Блок и сплави	23 536	12 439	8 394	16 482	16 203	-279	98.3
Скрап (чист)	11 050	16 660	16 484	17 827	14 461	-3 366	81.1
Прокат	346	163	303	1 154	395	-759	34.2
Цинк, общо, в т.ч.	4 323	9 660	6 491	3 896	1 398	-2 498	35.9
Блок и сплави	2 765	8 746	5 322	3 243	656	-2 587	20.2
Скрап	630	504	610	148	50	-98	33.8
Прокат	928	410	559	505	692	187	137.0
Алуминий,общо, в т.ч.	150 621	135 148	150 548	158 162	171 041	12 879	108.1
Блок и сплави	105 738	94 982	108 968	116 066	123 757	7 691	106.6
Скрап	1 742	1 607	2 917	1 533	2 261	728	147.5
Пръти и профили	17 727	16 770	17 648	19 458	22 022	2 564	113.2
Телове	3 732	3 190	3 562	4 309	4 235	-74	98.3
Листа и ленти	10 010	11 992	10 696	9 837	10 821	984	110.0
Фолио	5 442	5 453	5 040	4 863	5 586	723	114.9
Гръби	6 230	1 154	1 717	2 096	2 359	263	112.6
Общо, тона	271 176	260 231	268 128	290 573	312 488	21 915	107.5
Стойност, млн. €	753.5	742.0	792.0	739.6	1 008.2	268.6	136.3
Стойност, млн. лева	1473.7	1 451.3	1 549.0	1 446.5	1 971.9	525.4	136.3

Източник: Митническа статистика и НАП

Данните показват, че през 2017 год. в страната са внесени 312 488 т цветни метали и продукти от тях на стойност 1 008.2 млн.лева. В сравнение с 2016 год. обемът на вноса в натурално изражение нараства със 7.5 %, но поради по-високите цени на металите в стойностно изражение този ръст е 36.3 %.

Структурата на вноса по стокови групи за различните цветни метали и техните продукти е представена на фиг.3.15.

Фигура 3.15

Структура на вноса по стокови групи на цветни метали и техните продукти (общо блок, прокат и скрап)

Преобладава стоковата група от алуминий, като само **вносът на блоков алуминий представлява 73 %** от цялата стоковата група. В страната не се произвежда алуминий на блок и този метал традиционно заема висок относителният дял от общия внос на цветни метали и изделия от тях. Така за 2017 г. алуминия има дял от 53.2 % (40% през 2016 г), с ръст от 6.6 %. Най-висок дял заема вносът от Русия – 44 %, следва ЕС с дял от около 35 %, в т.ч е и вносът от Гърция с почти 22 % дял от общия внос.

Вносът на **алуминиеви продукти** нараства с 11 %. От ЕС се внасят 62 %, 24 % се доставят от Турция и 13 % от други страни.

В стоковата група **мед и медни продукти** вносът на **медни отпадъци представлява 50.7 % от цялото количество**. Те са представляват 17.7 % от общия внос на цветни метали в страната (17 % през 2016 год.). От балканските страни се внасят около 56 % от отпадъците.

Рафинираната мед и сплавите на медна основа се внасят главно от Сърбия (48.6 %), Русия (36.3 %) и само 3 % от страните-членки на ЕС. Във връзка с увеличеното производство на меден и месингов прокат в страната доставките през 2017 год. нарастват около два пъти в сравнение с 2016 год.

В стоковата група на оловото и оловните продукти **вносят на необработено олово (блок) и сплави** през 2017 год. е 52.2 %, нараства с 1.7 %. Най-големи количества са внесени от Сърбия – 44.2 % и Корея (22.1 %), от ЕС идват само 16.3 % от доставките.

Вносът на **метални оловни отпадъци (скрап)** представлява **46.6 %** от цялото количество в тази група и около 5 % от общия внос на цветни метали и продукти от тях. От Румъния идват 83.3 % от доставките, а от Гърция - 9.2 %. В сравнение с предходната година вносът на оловни отпадъци намалява с 18.9 %.

Вносът на **необработен цинк** намалява непрекъснато. Само през 2017 год. с почти 2 600 тона или 80 % по-малко от предходната година. Вътрешното потребление се задоволява предимно от местно производство - над 90 %. Вносът се реализира само от страни-членки на ЕС.

3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на цветни метали, продукти от тях и метални отпадъци (скрап) по видове за периода 2013 год. – 2017 год. са дадени в таблица 3.14.

Общият обем на износа през 2017 год. е 682 284 т на стойност 6039.1 млн.лева. В сравнение с предходната година в натурално изражение **нараства с 95 524 тона (с 16.3 %)**. Увеличените количества изнесени метали и продукти от тях, както и по-високите цени през 2017 год. доведоха до значителен **ръст в стойността на износа (с 50.6%)**.

Структурата на износа показва, че България освен нетен износител на блокови метали (мед, цинк и олово) произвежда и изнася значителни количества продукти от тях (профили, листа, ленти, фолио и др.) с висока добавена стойност. Ограниченото вътрешно потребление в страната и съществуването на значителни по капацитет преработвателни мощности определя голяма част от тези крайни продукти и изделия да се насочват предимно за износ.

През 2017 г. износът на **електролитна мед** нараства с 5.4 %. Над 40 % се реализира в Китай, 24.6 % в Турция, 25.1 % се насочват за страните от ЕС.

Традиционно продажбите на **меден и месингов прокат** (листа, ленти, пръти и др.) са главно за страните от ЕС (82.6 %) и в сравнение с 2016 год. нараства с 12.9 %.

През 2017 год. износът на **олово** се запазва на нивото от предходната година. В Турция се реализират 60.9 % от изнесените количества, а за страните от ЕС се насочват 33.1 % от блоковото олово.

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2013	2014	2015	2016	2017	Разлика 2017/2016	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	384 110	371 935	385 745	320 834	410 221	89 387	127.9
Анодна мед	121 281	116 252	118 755	75 585	146 617	71 032	194.0
Електролитна мед	199 741	196 880	209 554	185 485	195 425	9 940	105.4
Скрап	10 760	8 488	7 176	7 176	8 826	1 650	123.0
Пръти и профили	21 754	18 800	19 888	19 582	21 945	2 363	112.1
Телове	1 115	1 169	635	6 107	324	-5 783	5.3
Ламарини,ленти, фолио	29 433	30 297	28 996	26 758	36 872	10 114	137.8
Тръби	27	49	741	141	212	71	150.4
Олово, общо, в т.ч.	73 834	83 152	81 045	77 791	81 782	3 991	105.1
Олово на блок	73 576	83 056	80 865	77 527	77 577	50	100.1
Прокат	113	79	82	85	98	13	115.3
Скрап (чист)	145	17	98	179	4 107	3 928	2294.4
Цинк, общо, в т.ч.	70468	76 609	72 535	74 044	66 398	-7 646	89.7
Цинк на блок	54 272	60 879	62 920	73 202	65 048	-8 154	88.9
Прокат	14 843	14 347	8 267	176	687	511	390.3
Скрап	1 353	1 383	1 348	666	663	-3	99.5
Алуминий,общо, в т.ч.	103 813	112 150	111 496	114 091	123 883	9 792	108.6
Блок	6 465	7 874	7 073	4 422	5 840	1 418	132.1
Скрап	22 766	23 584	22 351	24 153	27 638	3 485	114.4
Пръти и профили	24 982	28 720	30 358	31 686	34 901	3 215	110.1
Телове	423	386	258	154	108	-46	70.1
Ленти и листове	16 711	17 288	14 785	13 737	16 060	2 323	116.9
Фолио	23 733	23 993	26 512	29 765	29 238	-527	98.2
Тръби	8 734	10 305	10 159	10 174	10 098	-76	99.3
Общо	632 225	643 846	650 821	586 760	682 284	95 524	116.3
Стойност, млн. €	2 717.2	2 562.8	2 628.9	2 050.3	3087.7	1037.4	150.6
Стойност, млн. лева	5 314.4	5 012.4	5141.7	4 010.1	6039.1	2029.0	150.6

Източник: Митническа статистика и НАП

През 2017 год. износът на **цинк** (на блок) намалява с 11.1 %. Основни пазари са **страните от ЕС - 52.7 %**, а останалото количество е за съседните балкански страни (Турция, Сърбия и Македония).

Алуминиевият прокат представлява 73 % от износа в стоковата група на **алуминия**. Отпадъците имат дял от 22 % и около 5 % е делът на изнесения от преработката на отпадъци **вторичен блок и алуминиеви сплави**.

През 2017 год. износът само на алуминиев прокат нараства с 5.7 %. Увеличението е значително при листове и ленти (с 16.9 %), алуминиевото фолио почти се запазва и заема 32.3 % от износната листа на алуминиевия прокат. Над **95 % от продажбите на алуминиев прокат са за страни от ЕС**.

Въпреки съществуващите в страната мощности за преработка на вторични метали, **изнесените отпадъци от мед, олово, цинк и алуминий представляват 6 % от общия износ на цветни метали и продукти от тях.** Най – голям дял заемат алуминиевите отпадъци и медния скрап. В сравнение с 2017 год. изнесените количества алуминиеви отпадъци нарастват с 14.4 %, а медния скрап – с 23 %. За първа година се констатира значително увеличение на изнесените оловни отпадъци - почти 23 пъти и достигат 4 107 т.

Основната част от алуминиевите отпадъци (над 80 %) се реализира в страните от ЕС. Най-големият износ на меден скрап е за Китай – 43.3 %, следват страните от ЕС, където се насочват 40 % от количествата, а в Турция отиват 9.6 %. Почти 100 % износа на оловните отпадъци се реализира в Румъния, където български инвеститори имат мощности за тяхната преработка.

От таблици 3.13 и 3.14 могат да се направят следните констатации за състоянието на търговския обмен през 2017 год.:

- В количествено изражение **износът на цветни метали и продукти превишава вноса 2.3 пъти** и е с изпреварващ ръст от 16.3 %.
- Стойността на **износа през 2017 год. достига 6039.1 млн.лева и е с 2029 млн. повече** в сравнение с 2016 год. Този 50 %-тен ръст се дължи, както на по-големите количества изнесени цветни метали и продукти, така и на ръст в средните цени на същите през 2017 год.
- Количествата на **внесените цветни метали и продукти също нараства със 7.5 %**, а поради по-високите цени в стойностно изражение това увеличение е 36.3 %.

Цветната металургия в България е с експортна насоченост, формира положително външотърговско салдо в количествено и в стойностно изражение.

3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Обобщени данни за вноса и износа в цветната металургия в натура и стойност за дадени в таблица 3.15 и таблица 3.16.

Таблица 3.15

Външотърговски оборот на цветни метали, тона

Показатели	2013	2014	2015	2016	2017		Разлика 2017/2016	
						%	+/-	%
Внос	271 176	260 231	268 128	290 573	312 488	31.4	21 915	107.5
Износ	632 225	643 846	650 821	586 760	682 284	68.6	95 524	116.3
Общ оборот	903 401	904 077	918 949	877 333	994 772	100.0	117 439	113.4
Салдо	361 049	383 615	382 693	296 187	369 796		73 609	124.9

Източник: Митническа статистика и НАП

Данните от таблица 3.15 показват, че през 2017 год. общото количество на изнесените и внесени цветни метали, които формират външнотърговския оборот в натура нараства със 117 435 т (13.4 %). Дължи се на ръст в износа на анодна и катодна мед, на меден и алуминиев прокат и продукти. Расте и вносът предимно на суровини за преработка в металургията - медни катоди и отпадъци, алуминий на блок. Като резултат **салдото в натура бележи ръст от над 73 хил. тона.**

През 2017 год. общият външнотърговски оборот в стойност нараства с 2554.4 млн. лева (46.8 %), а **положителното салдо достига 4 067.2 млн.лева.** Това е най-висок резултат за последните години и принос на металургията за подобряване на външнотърговския баланс на България, който години наред има отрицателни стойности.

Таблица 3.16

Външнотърговски оборот на цветни метали, млн.лева

Показатели	2013	2014	2015	2016	2017		Разлика 2017/2016	
						%	+/-	%
Внос	1 473.7	1 451.3	1 549.0	1 446.5	1 971.9	24.6	525.4	136.3
Износ	5 314.4	5 012.4	5 141.7	4 010.1	6039.1	75.4	2029	150.6
Общ оборот	6 788.1	6 463.7	6 690.7	5 456.6	8 011	100.0	2 554.4	146.8
Салдо	3 840.7	3 561.1	3 592.7	2 563.6	4 067.2		1 503.6	158.7

Източник: Митническа статистика и НАП.

3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Данни за реализацията на българска продукция по видове цветни метали и прокат от тях за периода 2013 – 2017 г. са отразени в таблица 3.17.

На фиг. 3.16 са отразени общите количества, които през 2017 год. са реализирани на вътрешния пазар и за износ. Продажбите на местния пазар намаляват до 8.9 % от общата реализация (съответно 12.1 % през 2016 год.). Останалите 91.1 % от продукцията се изнасят (87.9 % за 2016 год.).

При електролитната мед съотношението между износа и вноса е съответно 90.7% към 9.3%. Продажбите на местния пазар намаляват със 7 718 т., което се компенсира от ръст на вноса за задоволяване на крайното вътрешно потребление (табл.3.18) .

Реализация на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Реализация	2013	2014	2015	2016	2017
Анодна мед	Местен пазар	-	-	-	-	-
	Износ	121 282	116 209	118 573	70 793	146 617
	Общо	121 282	116 209	118 573	70 793	146 617
Електролитна мед	Местен пазар	32 889	35 166	28 006	29 033	21 315
	Износ	194 820	191 383	208 150	185 006	207 252
	Общо	227 709	226 549	236 156	214 039	228 567
Олово и сплави	Местен пазар	23 327	20 611	21 473	27 838	26 293
	Износ	67 717	72 355	75 714	72 411	75 157
	Общо	91 044	92 966	97 187	100 249	101 450
Цинк и сплави	Местен пазар	19 081	17 681	12 692	6 690	6 717
	Износ	52 545	55 952	57 618	70 615	63 734
	Общо	71 626	73 633	70 410	77 305	70 451
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	1 842	1 450	1 563	1 619	1 403
	Износ	64 887	62 999	55 890	56 174	70 145
	Общо	66 729	64 449	57 453	57 793	71 548
Алуминиев прокат	Местен пазар	8 071	7 537	8 616	8 054	7 145
	Износ	68 092	76 437	73 931	78 553	82 045
	Общо	76 163	83 974	82 547	86 607	89 190

Източник: Фирмени данни,

При електролитната мед 90.7% от продажбите се реализират на външни пазари и 9.3% остават за вътрешно потребление. Продажбите на местния пазар намаляват със 7 718 т., като ръстът в потреблението се покрива от увеличен внос на катодна мед и медни отпадъци.

От реализацията на **олово** и оловни сплави за външните пазари се насочват 74.1 % от продажбите, а за местния пазар 25.9 %. В сравнение с 2016 год. с около 2 % намаляват продажбите на местния пазар.

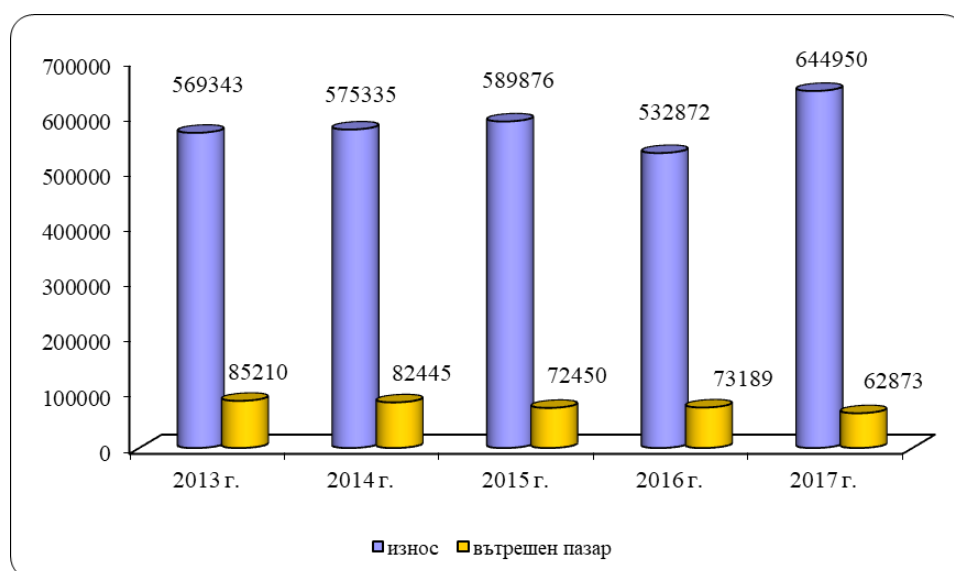
Структурата на продажбите при цинка е идентична с тази през 2016 год. Износът на **цинк** представлява 90.5 % от продукцията, а за местния пазар се реализират 9.5 %.

През 2017 год. реализацията на **прокат от ТЦМ** за вътрешния пазар намаляват до 2 %. Продукцията се насочва предимно за износ, който нараства с 23.8 % и представлява 98 % от общия обем.

При алуминиевия прокат, въпреки увеличениния обем на произведена през годината продукция реализацията за вътрешния пазар намалява до 8 %, а износьт нараства и достига дял от 92 % .

Структурата на продажбите за последните пет години общо за всички основни цветни метали и прокат от тях е представена на фиг.3.16.

Фигура 3.16

През 2017 год. е достигнат пик в износа и ръст от над 20 %, като количеството на изнесените цветни метали и металургични продукти достига 582 077 тона. За вътрешния пазар реализацията вече е под 10 %.

Цветната металургия в България е нетен износител с голям експортен потенциал, който през годините се развива устойчиво на основа на направените инвестиции в мощности, технологии и нови продукти с висока добавена стойност.

3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Реалното вътрешно потребление (РВП), което се формира от реализираните продажби на металургична продукция на вътрешния пазар по данни на българските производители и вносът на същите от Агенция Митници и НАП. За периода от 2013 год. до 2017 год. е дадено в таблица 3.18 и представено на фиг.3.17.

При базовите цветни метали (мед, олово и цинк) 49.4 % от вътрешното потребление се покрива от националното производство (61 % през 2016 г.), а 50.6 % е делът на вносните метали.

Реално Вътрешно Потребление (РВП) на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2013	2014	2015	2016	2017	
							%
Електролитна мед	Местно произв.	32 889	35 166	28006	29 003	21 315	35.3
	Внос	13 921	13 812	12211	20 498	38 994	64.7
	Потребление	48 810	48 978	40217	49 501	60 309	100.0
Олово	Местно произв.	23 327	20 611	21473	27 793	26 293	61.9
	Внос	23 536	12 439	8394	16 482	16 203	38.1
	Потребление	46 863	33 050	29867	44 275	42 496	100.0
Цинк	Местно произв.	19 081	17 681	12692	6 690	6 717	91.1
	Внос	2 765	8 746	5322	3 243	656	8.9
	Потребление	21 846	26 427	18 014	9 933	7 373	100.0
Прокат от ТЦМ	Местно произв.	1 842	1 450	1563	1 619	1 403	8.2
	Внос	11 109	11 545	14 620	24 543	15 783	91.8
	Потребление	12 951	12 995	16 183	26 162	17 186	100.0
Алуминиев прокат	Местно произв.	8 071	7 537	8616	8 054	7 145	13.7
	Внос	43 141	38 559	38663	40 563	45 023	86.3
	Потребление	51 212	46 096	47 279	48 617	52 168	100.0

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за реализацията в страната).

При електролитната мед РВП се увеличава с 22 %, поради значителния ръст в производството на медни продукти.

РВП на оловото има намаление от около 4 %, а при цинка намалява за трета поредна година. В сравнение с 2016 год. се наблюдава спад от 26 %.

През 2017 год. реалното потребление на прокат от ТЦМ намалява с 65.7 % - почти 10 хил.тона, като има спад както на вноса, така и на доставките от местните производители. Делът на местното производство е 8.2 %. От внос се задоволяват 91.8 % от потребностите.

РВП на алуминиев прокат се задоволява предимно чрез внос. През 2017 год. потребностите на страната нарастват със 7.3%. Доставките от местните производители за вътрешния пазар намаляват с около 1 000 т., а вносът нараства с почти 5 000 т.

Все още няма изразена тенденция РВП на цветни метали и прокат от тях в страната да расте като индикатор за развитие на следващите индустриални сектори-потребители по веригите на добавената стойност. Цветната металургия има устойчиво развитие и ще остане нетен износител в стойност и натура, със значим дял в структурата на българската икономика и в стоковия износ.

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

„Металко България“ ЕАД

- „Стомана Индъстри“ АД

- „София Мед“ АД

- „Етем България“ АД

„Промет Стиил“ ЕАД

„Еврометал“ ООД

- „ВМВ Метал“ ООД

- „ЛКМК“ ЕООД

„ЕЛ БАТ“ АД

„ЗГП“ ООД

„Берг Монтана Фитинги“ ЕАД

„ИПО“ ООД

„Чугунолеене Първомай“ АД

„Полиметимпортекспорт“ ООД

„Кометех“ ООД

„Рудметал“ АД

„Огняново К“ АД

„Горубсо - Кърджали“ АД

„Оргфактор“ ЕООД

„Гес Трейдинг“ ООД

„Аурубис България“ АД

„Алкомет“ АД

„КЦМ 2000“ АД

- „КЦМ“ АД

- „КЦМ Технолоджи“ ЕООД

- „КЦМ Трейд“ АД

- „КЦМ Индустириален сервиз“ ЕООД

- „Металургремонт 21“ АД

„Металснаб България“ АД

„ЕМЦ Дистрибушън“ ООД

„Монбат Рисайклинг“ ЕАД

„Шамот Ел Пе 2007“ ООД

„Ел Стомана“ ООД

„Рефран“ ООД

„Стам Трейдинг“ АД

„ДЦМ 1“ ООД

„Армекс Трейд“ ЕООД

„Комотек-Ко“ ООД

„Ковинтрейд България“ ЕООД

„Лайер“ ЕООД

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София

Технически университет, София

Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД

„Еврометал” ООД

„Металко България” ЕАД

„Металснаб България” АД

„Огняново - К” АД

„Горубсо - Кърджали” АД

„ЗГП” ООД

„Полиметимпортекспорт” ООД

„Монбат Рисайклинг” ЕАД

„Рефран” ООД

„КЦМ 2000” АД

„Алкомет” АД

„Промет Стиил” ЕАД

„Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД

„ЕМЦ Дистрибюшън” ООД

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС – АНТОН ПЕТРОВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР - Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София,
бул. Александър Стамболийски 205

Тел./Факс: 02/ 920 37 39
02/ 920 40 47

Е-mail: bami@bami.bg

Уеб сайт: www.bami.bg